Fundamẽtum aliud nemo ponere potest: preter id: quod positum est quod est christus Iesus. prie ad Cor. iii.

Et portæ inferi nõ preualebunt aduersus eã. Math. xvi.

De vario temporum decursu Imperij militantis ecclesiae: a predicatione euangelij.

Rogaui pro te Petre: ut nõ deficiat fides tua. Luce. xxii.

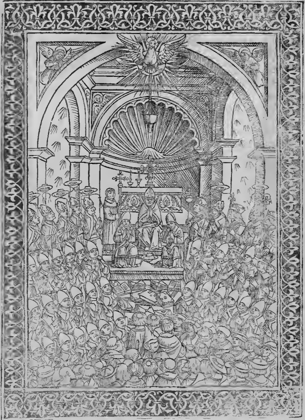
Superedificati super fundamentum apostolorũ: ipso summo angulari lapide Christo Iesu. Ad Ephe. ii.

Donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis fidei in uirum perfectum & mensurã etatis plenitudinis christi. Ad Ephe. iiii.

Ecce ego uobiscum sum usq; ad consumationẽ seculi. Matth. ultimo.

¶ Factum est regnum mundi huius domini nostri & christi eius Apo. capitulo. xi.

¶ Saluum faciet dominus regnum suum cœleste. Secunde ad Timotheum ultimo.

¶IMPERII MILITANTIS ECCLESIAE

Liber Quartus & ultimus: de illius uario tem-
porũ decursu a predicatione Euangelii:
Fratris Isidori de Isolanis Medio
lanensis: Ordinis Predicato
rum Obseruationis
Regularis.

PROHOEMIVM.

POSTEAQVAM mortale hoĩum genus longa per secula magno scelerum agmine composito: ægrisq; pectoribus in præceps dilapsum bestiis tãdẽ insipientibus simile effectũ: intelligere Dei maiestatem: ad cuius ymaginem sũmus idemipse artifex nos excitauit: haud in magno posuisset discrimine: Pãditur interea domus oĩpotẽtis olympi: quam nos adorantes sacro nomine Imperii militantis ecclesiæ prosequimur. Diuina.n.sapientia humanam induta naturam: concilium uocat pauperum Deus ipse pater atq; hominũ rex. Hos.diuino afflatu effectos sapientes: omnes mundi partes iussit adire: nouã legẽ: noua mune a: inexcogitatã philosophiam: inauditũ doctrinæ genus docere: atq; ad imortalitatis lumen iucundissimum cunctos euocare mortales: liberos ac seruos: Mares Feminasq; Barbaros & Græcos: quosuis inq̃ qui rationis minime expertes sunt: instituit. Inde Imperium militantis ecclesiæ Lucem uidẽs incognitam; effulsit præstantissimum. Inde Reges ac populi tantis

excitati fulgoribus:territi tonitruis:uocibus ad mētē redeūtes Christo Maxio colla submittunt:& sancto abluti baptismate sacrisq; initiati: dextras dederūt Imperio militantis ecclesiæ. Cæsares superant Romana maiestate superbi:qui tandem post Martyrum strages: post sacratas Deo animas: sua feritate: post tentatam totaq; frenesi & humanis & diuinis legibus pessundatis: prosequutam christiani luminis extinctionem: throno cedere lubentes: maiorē Christi Dei solius potestatem uenerati. Iamq; igitur Christi patuit diuinitas: manifestaq; Dei signa uidit mundus. Obstupescunt innumeri mortuos ad uitam euocatos: cæcos uidere: mutos loqui: latrones sāctos optare mores: Reges sceptra dimittere: philosophos diuinis Christianæ religionis herere dogmatibus: Nobilissimas uirgines & corpora & mētes Deo sacrare: quos oēs neq; mors: neq; uita: neq; principatus: neq; potestates a charitate Christi separare ualēt. Hocce imperium militātis Ecclesiæ ad fines usq; seculi duraturū: quanta sit passurum: q̄ ardua euasurum: quos triumphos: quāue gloriam ad cæli thronum sit delaturum: Deus imortalis in sacris uoluminibus exposuit. Profundi sunt illorū sensus: & cū peditare posse existimaueris: equoris in medio te quamuis altum ingenio cōperies. Natat equidem ibidem elephas: peditat agnus: gurgite uasto ad plenum nemini patente. Quisquis mortalium sacros codices adire cupiuerit profundiora intellecturus: Dei numen imploret: aras frequentius colat: quoniam purissimas exigit mentes diuina sapientia: nec in maliuolam animam introibit: aut habitabit in corpore subdito peccatis. Isthæc igitur præfari uoluerim uarios temporū decursus Imperii militantis ecclesiæ hoc ultimo libro explanaturus: quo lectorem ingenuum premonitum efficiam: ut altissimos diuinarum rerum codices perpetuo uenerans disputationibus sequentibus catholice studean sanctorum uictus auctoritatibus: ne quaq; deuagetur: atq; rationibus persuasus: facili ingenio in nostram deueniat sententiam.

¶ Titulus Primus: de statibus temporũ Imperii militantis Ecclesiæ a p̄dicatione Euangelii.

CVM TEMPORA Imperii militantis ecclesiæ a prædicatiōe euangelii duo principaliter futura describātur a diuinis litteris. Primum.s. p̄cedens Antichristum: Secūdum sub tyrānide ipsius Antichristi: ideo determinaturi de conditionibus temporum Imperii militantis ecclesiæ a p̄dicatione Euangelii (quando superiorum tempoꝝ cōditiones hystoriæ in aperto satis ꝯstituāt) duo principaliter imp̄sentiaꝝ agemus. Primo nāq; de conditionibus primi temporis determinabimus: Secundo uero de conditionibꝰ secundi. Circa primum duplex erit consideratio. Nam primo disputabitur de diuisione primi temporis secundū status: iuxta cōmunē īterp̄tationē doctoꝝ exponētiū Apocalipsis librū. Secundo de euentibus sub eodē p̄io tempore. Circa primum ār queruntur duo.
¶ Priu. An status Impii militātis eccl̄iæ a p̄dicatiōe Euangelii ꝯueniēter enumerētur septē.
¶ Secundo. An correctio Imperii militantis ecclesiæ per decursum septem statuum conuenienter fiat sub typo septem Episcoporū: quibus. B. Ioannes scribit in Apocalipsi.

¶ Vtrum status Imperii militantis ecclesiæ a predicatione euangelii: conuenienter enumerentur septem.
Quæstio Prima.

AD primā quæstionē sic proceditur. Videtur ꝙ status Imperii militantis ecclesiæ a p̄dicatione euangelii nō enumerentur conuenienter septē. Primo quidem: Vltima ætas non diuiditur: sed tempus a p̄dicatione euangelii comparatur ultimæ ætati: cū sit ultima hora priæ Io. secundo. Filioli nouissima hora est. Igitur nō uidetur ꝯuenienter diuidi per septē status.
¶ Præterea. Status a stādo dicitur: sed tēpus ē in ꝯtinuo fluxu: ut dicitur quarto physicoꝝ ab Aristotele. Igitur tēs a p̄dicatiōe euāgelii nō uidetur ꝯueniēter diuidi per septē status.
¶ Præterea: Nullum tēpus omnino nobis incognitum q̄tum ad durationē: debet diuidi in aliqua. Cum diuisio quātitatis facta per artem p̄supponat noticiam totius quanti. Sed tēporis quātitas a p̄dicatione euangelii: est nobis incognita: iuxta illud actuū p̄io. Non est uestrum nosse tēpora uel momēta. Igitur nō enumeranē conuenienter septē status Imperii militantis ecclesiæ a p̄dicatione euangelii.
¶ In oppositū est quod habeē Apoc. primo. Et audiui post me uocē magnam tanq̄ tubæ dicentis: Quod uides scribe in libro: & mitte septē ecclesiis. Vbi Albertus Magnus ac Doctores cōmuniter dicunt ꝙ nomine septē ecclesiarum uniuersalis ecclesia designaē propter septem status eiusdem ecclesiæ: quæ per nomina septē ecclesiarū intelligunē.
¶ RESPONDEO DICENDVM ꝙ decursus totius tēporis a p̄dicatione euangelii: conuenienter in septē status distingui potest. Nā ecclesiæ tempora dici cōgruæ status possunt propter stabilitatē ac imobilitatē. Fundata.n. est super firmā petram: aduersus quā Portæ inferi nō p̄ualebunt. Ratione quoq; rectissimæ ac purissimæ intentionis: quā Christus mādauit fidelibus uelut perfectissimis super oēs homines superiorū temporum. Nam cū Deus Iudeis legē suam seruātibus fœlicitatē etiam temporalē fuerit pollicitus: Christus dixit. In mundo p̄ssuram habebitis. Cumq; nulla alia lex a Deo sit sequutura euangelii: merito diuersa tēpora illius noīe status circūscribunē.
¶ SEPTEM ITIDEM enumeranē usq; ad aduentū antichristi sub typo septē ecclesiarū quibus scribit. B. Ioānes in Apocalipsi dicēs: Quod uides scribe in libro. & mitte septē ecclesiis quæ sunt in Asia: Epheso: & Smirnæ: & Pergamo: & Thyatiræ: & Sardis: & Philadelphiæ: & Laodiciæ. Per ephesum signaē status tēporis primitiuæ ecclesiæ: in quo fuit Beata Virgo Maria & Apostoli: in quos profundissime dilapsa est gratia Spiritus sancti. Interpretatur uero: Ephesus lapsus p̄fundus. Per Smirnam designaē status sub tēpestate Martyrū: qui letantes gaudebāt mori pro christo dn̄o: Smirna uero interpretaē Canticū. Hoc quoq; tempore sancti inter p̄sequutores: Christi laudes personabāt. iuxta illud actuū. iiii. Nō possumus que audiuimus & uidimus nō loqui. Per Pergamū status ipsius tēpore hereticoꝝ quando diuisi sunt multi a fide uera per errores eorū. Interpretatē autē pergamus diuisio cornuū. Per Thyatirā signaē status ecclesiæ tempore: Confessorū & Doctorū: qui illumi-

nauerāt ecclesiam uerbo & exēplo. Thiatira autē interpretatur illuminata. Per Sardis interpretaẜ status ecclesiæ, tēpore Sanctorū simplicium: quo diuinæ date sunt Ecclesiæ. Sardis uero interpretaẜ princeps: siue princ: par⁹ pulchritudinis. Per philadelphiam signaẜ tempus fraternitatū: quod incœpit a sanctis Dominico & Francisco: post quos īnumeræ institutæ sunt fraternitates in ecclesia Dei. Philadelphia uero interpretaẜ amor fraternalis. Per laodiciā signaẜ tēpus ante aduentū antichristi: in quo reperient uiri pfectissimi: ac alii iniqssimi. Interpta ẽ n. laodicia: ut dicit Beda: trib⁹ amabilis dñi uel que fuit in uomitu: qđ bene conueniet statui ecclesiæ illius tēporis.

CONVENIENTER quoq; septenario numero distinguunẜ: quoniā ætas hominis p septē tēpora diuidiẜ. Hæc etiam tēpora sunt in quibus septē dona spiritus uberius recipiūtur institutione septē sacramentorū ecclesiæ: atq; illorum usu. Hinc septē spiritus asserit. B. Io. Apoc. p̃rio: in cōspectu throni diuini esse & xp̄m ecclesiā gubernātem in medio septē cādelabrorū aureoꝝ. Septē quoq; ætates Christi aduentū p̃cesserūt: cuius Maiestatē septies ī die laudat ecclesia: Dies uero numero septenario peruoluūtur.

Ad primū ergo dicēdū: q͂ ætas cōiter ī ætates nō diuidiẜ: sed in alia tp̃a: sicut ẽt hora nō diuidiẜ in horas: sed in momēta uel minuta.

Ad secundū dicendū: q͂ tēpus qdē fluit: ea uero que sub tēpore aguntẜ a p̃dicatione euāgelii stabilia ac īmobilia pmanēt: ratiōe uni⁹ legis nunq̃ desituræ: ut dictū est.

Ad tertiū dicendū: q͂ tēpus futurū usq; ad diē iudicii: quantū ad determinatæ quātitatis certū terminū: nobis est penitus incognitum. Quia uero eius q̃ntitatē duraturā p ānos multos nouim⁹: ideo in diuersas ptes secari pōt. & quēadmodū tota quātitas ē nobis incognita: ita partiū aliquarū duratiōnē p̃cisam nos latere necesse est. Eo itaq; modo quo totū nobis notū est. in ptes secaẜ secundū artē.

Vtrū correctio Impii militantis ecclesiæ p decursum septē statuū ꝯueniēter fiat sub typo septē epoꝝ: qbus. B. Ioānes scribis in Apocalipsi. Quæstio Secunda.

AD secundā q̃stionē sic procediẜ: Videẜ q͂ correctio Imperii militātis ecclesiæ p decursum septē statuū cōueniēter nō fiat sub typo septē epoꝝ: qbus. B. Ioānes scribit in Apocalipsi: Prio qdem p ep̄m Ephesi: ut dictū fuit ī superiori q̃stione: signatus fuit status tpis primitiuæ ecclesiæ: i quo fuit B.tissima uirgo Maria & Apostoli: sed correctio facta in epistola ad eūdem ep̄m: q͂ Status ille charitatē p̃stinā dereliq̃t: cōtinet: qđ nō est asserēdū de illo statu. Igiẜ incōuenienter fieri diciẜ correctio imperii militantis ecclesiæ per illas epistolas.

Præterea. Talis Correctio nō fulciẜ alicui⁹ digna auctoritate: aut rōne aliqua cogēte: ut uideẜ. Igiẜ eadē facilitate contēniẜ qua pbaẜ.

Præterea. Ex solo sensu literali diuinaꝝ litterarū sumiẜ efficax argumētū: ut inq̃t B. Augustinus: sed expositio p̃fatarū epistolarū de tali correctione: nō est secondū sensum lineralē: Igiẜ inefficax: & p cōsequēs nō ꝯueniēs.

In oppositū est: qđ Doctoꝝ cōis expositio teneri principio secūdi capituli Apocalipsis: ubi diciẜ q͂ in tota pte seq̃ntis operis Apocalipsis p̃rio informaẜ ecclesia quātū ad mores & corrigiẜ: secūdo reuelanẜ secreta futura.

RESPONDEO DICENDVM: q͂ finis libri Apocalipsis: & interptatio nominū ecclesiarū quaꝝ epis scribit. B. Ioānes ī Apocalipsi: ac ea q̃ ibidē scribunẜ: rōnabiliter nos cogunt dicere sub typo ecclesiarū septē corrigi septē stat⁹ ecclesiæ: ac ī morib⁹ informari. Verū qa: ut pbabiliter coniicere possum⁹: nos ī fine sexti stat⁹: aut ī pricipio septimi sum⁹. de correctione horū duoꝝ dicēdū est cæteris omissis.

SCIENDVM itaq; q͂. B. Ioānes scribens Angelo Phyladelphiæ iuxta sensum litteralē: scribit Sācto Quadrato epo: q fuit doctor p̃clarissim⁹: & sub Adriano fidei defensiōes cōscripsit: ut testaẜ Eusebi⁹ ī q̃rto libro ecclesiasticæ hystoriæ: Monet aūt illū dicēs: Ecce dedi corā te ostiū apertū qđ nemo pōt claudeẜ: qa modicā hēs uirtutē & s̃uasti uerbū meū: & nō negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga q dicūt se iudeos esse & nō sunt: sed mētiunẜ. Ecce faciā illos ut ueniāt: & adorēt ante pedes tuos: & scient qa ego dilexi te. Quoniā seruasti uerbū patientiæ meæ: & ego seruabo te ab hora tentationis: q̃ uētura ē in orbē uniuersum tentare habitātes ī terra. Quibus uerbis iuxta sensum allegoricū nōnulla ponuntẜ sexto statui: q ut dictū fuit: incepit sub Beatis Dñico & Francisco reformatoribus ecclesiæ: Quos sequuti sunt multi ordines eiusdē modi uiuēdi. Huic itaq; statui p̃mittiẜ: ut ex uerbis p̃missis allegorice expositis haberi pōt: iter diuinarū litterarū abundātia: p̃dicatio uerbi Dei: ꝯuersio multoꝝ iudeoꝝ: que facta fuit maxie in Hispania. Stabilitas ī fide ꝯtra hereti

eos: & ipe scismatū. Et q̄ in hoc statu nō ue-
niet Antixp̄s: sicut multi opinati sunt. Q uæ
oia hac tēpestate euenisse hystoriæ docent.
¶ CIRCA SEPTIMVM & ultimū statū de
signatū p Ep̄m eccl̄iæ laodicēsis sciēdū q̄ B.
Io. Apoc iii. in hæc uerba p̄fato Ep̄o scribit: &
Angelo laodiciæ eccl̄iæ scribe: Hec dicit Amē:
testis fidelis & uerus: q est principiū creaturæ
Dei: Scio opa tua: qa neq̄ frigidus ēs: neq̄ ca
lidus. Vtinā frigidus esses aut calidus: sed qā
tepid⁹ es icipiā te euomere ex ore meo. Q uia
dicis diues sū & locupletatus: & nullius egeo:
Et nescis qa tu miser ēs: & miserabilis: & paup:
cecus: & nud⁹. Suadeo tibi a me emere aurū
ignitū & p̄batū ut locuples fias: & uestimētis
albis induaris: ut nō appeat ɔfusio nuditatis
tuæ. Et collirio iniunge oculos tuos ut uideas.
Ego quos amo arguo: & castigo. Emulare er
go & pn̄iam age: Ecce sto ad ostiū & pulso: Si
qs audierit uocem meā & apuerit mihi ianuā
intrabo & cœnabo cū illo: & ipse mecū. Q ui
bus uerbis septē ɔditiōes innuunt futuri septimi
status iperii militaris ecclesiæ: de qbus babes
diffuse i q̄stiōe secūda seqntis imediate tituli.
¶ Ad primū ergo dicēdū ē: q̄ licet Beatissi
ma Virgo atq̄ Apostoli nō defecerint i feruo
re charitatis: alii tn̄ multi defecerunt. Vn̄ & pfe
ctissimā regulā de modo uiuēdi uēditis oib⁹
bonis: uniuersaliter nō obseruare fuerūt coa-
cti. Multi quoq̄ magnis heresibus ea tempe
state dedere initiū: ut patet in hystoriis.
¶ Ad secūdū dicēdū: q̄ multi doctores ut Al
bertus: Petr⁹ Aureoli: ac Nicola⁹ de Lyra glo
sis inhærētes sanctoꝝ: huic expositioni herēt: q̄-
uis nō ita pticulatiter loquant. Est quoq̄ ue-
risimilis ac textui ɔformis: ut dictū est.
¶ Ad tertiū dicendū: q̄ ex solo sensu diuina
rum litterarū sumit efficax argumētū ad ali-
quid probandū in fide: ad ædificationē uero
motū ab omnibus sensibus.

¶ Titulus secūdus: de euentibus sub uaria tē
pestate statuū Impii militantis ecclesiæ.

DEINDE ɔsiderandū est de
euentibus sub uaria tēpestate
statuū Imperii militātis eccle
siæ. Circa qd̄ prio ɔsiderabit
de euentib⁹ circa xp̄m impe
ratorē maximū: scdo de bis
q̄ eueniunt i ipso iperio mili-
tātis ecclesiæ. Ad quoꝝ expla
nationē quærunt tria.
¶ Prio. An xp̄s i oi tēpestate statuū uniformi
ter sedeat in throno Imperii militātis ecclesiæ.
¶ Secundo. An euentus sub uaria tēpestate
statuū Imperii militantis ecclesiæ possint ali-
quo modo ex diuinis literis præcognosci.
¶ Tertio. An euēt⁹ sub uaria tēpestate statuū
Impii militātis ecclesiæ sub aliquo certo nu-
mero cōprehendi possint ex litteris diuinis.

¶ An Christus in omni tēpestate statuū uni-
formiter sedeat in throno Imperii mili-
tantis ecclesiæ. Q uæstio prima.

AD primā q̄stionē sic
pcedit. Videt q̄ xp̄s
in omni tēpestate sta
tuū nō uniformiter
sedeat in throno Im
perii militātis eccl̄iæ.
¶ Primo sic. Vni
formitatem sessionis
designat uniformitas
effectuū a throno exeuntiū: sed nō exeūt in oi
tēpestate statuū: uniformes effectus a throno
Christi: ut patet. & figuratiue habetur Apoc.
iiii ubi dicit. Et de throno pcedebāt fulgura:
& uoces & tonitrua. Ergo nō uidet xp̄s unifor
miter sedere i throno impii militātis eccl̄iæ.
¶ Præterea: Sicut se habet sol i gubernatiōe
celorū & ɔseruatōe ac pductiōe rerū naturaliū
ita & xp̄s: q soli assimilat in Impio militantis
eccl̄iæ. sed sol nō tenet uniformē motū. Nā
dicit in secundo de gn̄atiōe: q̄ scd̄m accessū
uel recessum solis i circulo obliquo fiunt gn̄a
tionēs & corruptiōes apud nos. ergo nec xp̄s
uniformē sessionē. Similitudo amplius patet
psal. q̄ntodecimo. In sole posuit tabernaculū
suū: & ipse tāq̄ spōsus pcēdēs de thalamo suo.
¶ Præterea. Christ⁹ semp ambulare dicit i oi
tēpestate septē statuum eccl̄iæ. Nā Apoc. ii.
dicit. Hec dicit q̄ tenet septē stellas i dextera
& ambulat i medio candelabroꝝ aureorū er-
go nō uidet dicēdum q̄ uniformiter sedeat.
¶ In oppositū ē qd̄ hētur Apoc. iiii. & ecce
sedes posita erat in cælo: & supra sedē sedēs.
exponit autē cōiter q̄ sedes sit ecclesia. unde
haymo ibidē ait. Eccl̄ia q̄ est sedes dei: licet i
hac carne uerset: tn̄ mēte iā celū inhabitat. Se
dēs ēt est xp̄s: cui⁹ uniformitatē sedēdi innuit
Ap̄s cū paulo iferi⁹ dicit: & requiē nō hēbāt
die ac nocte dicentia Sāct⁹ Sāct⁹ Sāctus Dn̄s
Deus oipotēns: q erat: & q est: & q uēturus est.
¶ RESPONDEO, dicendum: q̄ uniformi-
tas sedendi est uniformitas impandi: q atten
di pōt tripliciter: prio qdē in psona impantis

xpi q pp diuinitatē & būtudinē pfectā aniæ
& corporis:nulla pōt esse difformitas.

SECVNDO i mō impandi:i quo decē te
piunt uniformitates:iuxta decē uniformitates
i celesti hierusalē reptas. Nouē sūt nouē ordi-
nū āgelorū: decīa ē hoīum ab āgelis saltim di
uersitate naturæ distīcta. Indē ad similitudinē
decē corporū celestiū: quorū motu i uariabili
gubernant īferiora. Sunt.n.decē orbes.s.septē
planetæ:cælū sydereū qd firmamētū dicit:cælū
aqueū & cælū christallinū ut Ptolemeus &.S.
Thomas i.ii.di.xiiii.asserūt. Ad istat quoq; de-
cē pceptorū qbus hoīum uita recte gubernat.

Pria itaq; uniformitas ē aptionis. Semp.n.
patet oibus porta īgrediendi Imperiū militā
tis ecclīæ pp duo pṁo pp sacramētorū ₉tinuā
& uniuersalē efficaciā. Ideo sacramētū Baptis
mi assimilat mari. Apoc.iiii.& i ₉spectu sedis
tanq̄ mare uitreū simile cristallo. secūdo pp
scripturarū clarā itelligētiā. Apoc.iii. Ecce de-
di corā te ostiū aptū:& pūerbiorū.xxvii. Apta
sunt prata. Itē luce xxiiii. Tūc apuit illis sen-
sum ut a perirent scripturas.

Secunda ē uniformitas directionis:pp sciē
tiā ifallibilē:dicēte psal. Ipse.n.nouit abscōdita
cordis:& pp nunq̄ desiturā recōciliationē. hic
ē.n.calix noui & eterni testamētu: q pro uo
bis eff.ū ēt i remissionē peccatorū. Luce.xxii.

Tertia ē uniformitas iurisdictionis:q i pri
bus noui testamēti ab Aplīs descēdit pseuera
tura usq; i finē. Nā:ut ait S. Thomas i.iiii.cōt.
gen.capīo.lxxvi. Manifestū ē q xps i necessa-
riis ecclīæ suæ nō defuit quā dilexit:& p ea
sanguinē suū fudit: cū & de synagoga dicat
p dnm. Quid ultra debui facere uineæ meæ
& nō feci? Esa.v. Nō ē igit dubiū qn ex ordi
natiōe xpi un⁹ ecclīæ toti psit:apud quē.s.resi
deat auctoritas. B. Petri capitis Aplōrum. Hāc
uniformitatē significauit. B. Io. Apoc.iiii.per
xxiiii.seniores sedētes i circuitu sedis christi.

Quarta uniformitas ē punitiōis:i pena æ
terna:& tpali. Matth.vii. Oīs arbor q̄ nō facit
fructū bonū excidet(.s.p penā tpalē)& i ignē
mittetur p æternā. psal.lxxvi. Illuxerūt cor-
ruscatiōes tuæ orbi terræ:₉mota ē & ₉tremuit
terra. Apoc.iiii. Et de throno procedebāt ful-
gura & uoces:& tonitrua.

Quinta uniformitas ē ₉solatiōis p īspira-
tiōes. Ego sto ad ostiū & pulso. Apoc.iii.per
uoces Can. ii. En dilectus meus loquit mihi:
Surge amica mea:p septē dona spūs. Et septē
lāpades ardētes ante thronū:q sunt septē spūs
Dei glo. inte linearis. Dona spiritussancti:q
accendunt & illuminant.

Sexta uniformitas ē ₉gregatiōis bonorū &
malorū: Matth.xiii. Sinite utraq; crescere usq;
ad messē. Et ex oīb⁹ gētib⁹. Cōgrega nōs de
natiōib⁹ ut ₉fiteamur noī sācto tuo. psal.cv.

Septia ē pdicatiōis:hu mānitatis xpi:diuini
tatis ei⁹:ac trinitatis diuinarū psonarū. Quæ p
dicatio exprimit p q̄tuor aīalia:idest doctri-
nā q̄tuor Euāgelistarū repsentatorū p q̄tuor
aīalia.s.hoīem.bouē: leonē & aqlā. Quæ re
qem nō hūt: idest nō cessabit pdicatio suæ
doctrinæ die ac nocte:dicētia:sanctus sāctus
sāctus dñs Deus oīpotēs:q erat:& q ē:& q uē
tur⁹ ē. Apoc.iiii. Hinc cōe ē dictū. Est hō Mat
the⁹:uitul⁹ lucas:leo March⁹. Virgo Ioānes
auis:quattuor ista De⁹.ē.n. hō dū uiuit: dū
morit ut uitul⁹ imolat⁹:dū resurgit leo. Auis
quando superna petit.

Octaua uniformitas ē laudationis uoce &
ope. Apoc.iiii. Et cū darēt illa aīalia gloriā &
honorē & benedictionē sedēti sup thronū ui
uenti i secula seculorū:pcidebāt uiginti quat
tuor seniores ante sedentē in throno & ado-
rabant uiuentē in secula seculorū:& mittebāt
coronas suas ante thronū dicētes. Dignus es
dñe deus nr accipe gloriā. Vbi Gregori⁹ ait.
Coronas ante thronū De mittere:ē certami-
nū suorū uictorias nō sibi tribuere: sed actori.
Vt ad illum referant gloriā laudis: a quo se
sciunt uires accepisse certaminis.

Nona & decia sunt uniformitas dationis
legū naturalis & euāgelicæ. Nā ius naturale
ē cōe apd oēs:ut ait Isidor⁹ i libro ethymo
logiarū. Vna.n.ē lex naturæ apud oēs & imuta
bilis:ut ₚ₃ar. S. Thomas pṁa.ii.q.xciiii. Pariter
lex euāgelii duratura ē usq; i finē seculi. Hinc
ait.S.Thomas pṁa.ii q.xcvi.ar.iiii. Statui no-
uæ legis nullus alius status succedet: Qd qdē
ibidē angelice probat.

Tertio pōt attēdi uniformitas impandi ex
pte eorū qbus imperat:& hoc mō nō ē unifor
mitas sed difformitas:scdm q Impiū militā-
tis ecclīæ diuersificatur scdm diuersa loca &
tpa & psonas:in q̄tū gra spūssancti pfecti⁹ uel
minus pfecte hētur ab aliqbus:& diuersa eue
niunt a tpibus retroactis. Nō ē tñ expectandū
ut aliqs stat⁹ sit futurus:i quo gra spūssācti p
fectius hēat q̄ hacten⁹ hita fuerit:& maxīe ab
Aplīs:q primitias spūssācti acceperunt:& tpe
pri⁹ & ceteris abūdāti⁹:ut dicit glosa ad Ro.
viii. Et p hec patet rñsio ad pṁum & ad scdm.

Ad tertiū ergo dicēdū ē:q ābulatio & ses-
sio dicunt hic metaphorice:ideo utraq; nō in
₉grue xpo ₉petit. Inde Aymo ibidē ait. Am
bulat dñs i medio cādelabrorū: qñ dona gratiæ

fua:illis diffundit:sedet uero qñ singulo℞ me
rita diiudicat ratione exigēs de muneribꝰ col
latis:tāt ē certātes adiuuādo. Hec Aimo. Pari
ter xps aliqñ dr eē i medio Impii militātis ec
clīæ: Apoc.y. Et uidi:& ecce i medio throni &
q̄tuor aīaliū & i medio seniorū agnū stātē:ali
qñ āt i circuitu. psal cxxiii. Dñs i circuitu po
puli sui:ex hoc nūc & usq̧ i seculū. Sed hoc
nō i p̄ćnit. Nā ē i medio Impii militātis ecē
clesiæ: ut p̄fidēs p opus creatiōis. In initio tu
dñe terrā fundasti:& opa manuū tuarū sūt cæ
li. p̄sal.ci.ut docēs p op' redēptiōis ab aīalio'
descriptū. Matth.xi. Discite a me: ut iudicās:
p opus glorificat ōis. Matth.ultimo. Data est
mihi ois ptās. In circuitu uero Imperii militā
tis ecclīæ est ambiēs & adiuuās. psal.xxyi. Dñs
mihi adiutor:nō timebo qd faciat mihi hō.

℄ Vtrū euētus sub uaria tēpestate statuū Im-
perii militātis ecclīæ possint aliquo mō ex
diuinis līis p̄cognosci. Quæstio Secūda.

AD secūdā q̄stionē sic p̄cedit. Videt
q̄ euētꝰ Impii militātis ecclīæ nullo
mō possint ex diuinis līis p̄cogno
sci. Prio qdē qñ p̄pheta cessauit. Matth.xi.
Oēs p̄phetæ & lex usq̧ ad Ioānē. ergo uidet
q̄ nullo mō tales euētus p̄cognosci possunt.
℄ Præterea. Si futuri euētus sub uaria tēpesta
te statuū Impii militātis ecclīæ possēt aliquo
mō p̄cognosci ex diuinis līis:p̄cipue essent il
li q̄ sunt maximi pōderis:sicut reædificatio ci
uitatis hierusalē:cuiꝰ destructionē p̄nūciauit
saluator:luce.xyi. Et nō relinqnt i te lapidem
sup lapidē q̄ nō d̄struat:sicut multe hereses &
separatio multarū nationū:& p̄cipue grecorū ab
unitate ecclīæ:sicut trāslatio Impii p ecclesiā
a grecis mediāte psona Caroli magni in ger-
manos: Itē p̄sequtio quā itulit Mahumeth
diuertēdo multas p̄uicias a fide xpi & ad no
uā sfidelitatis legē p̄uertēdo:sed isti nō fuerūt
p̄cogniti:alias inaniter uiderent posiu i diuis
līis tñ potuisset p̄cognosci:& si fuisset p̄cogni
ti:ergo nulli tales ex diuis līis pnt p̄cognosci.
℄ Præterea. Institutio diuersarū religionū:ac
q̄stio Impii Romani:multiplicatio doctorū et
inqnatio ceremōiarū sunt p̄clariora q̄ euene
rūt sub uaria tēpestate statuū Impii militātis
ecclīæ:q̄ tñ nō fuere p̄uisa. ergo nō uidet q̄
sub uaria tēpestate statuū ipii militātis ecclīæ
euētꝰ possit aliquo mō ex diuislīis p̄cognosci.
℄ In oppositum ē: p ait Apls.ii. ad Thimo'
teum.iii. In nouissimis diebꝰ instabunt tpa
periculosa:& erunt hoīes seipsos amantes:cupi

di:elati:& cetera. Quibus uerbis multi euētꝰ
in Imperio militantis ecclesiæ exprimuntur.
℄ Respondeo dicēdum. In hac q̄stiōe sunt
p̄notāda nōnulla:deide satisfaciēdum q̄stio.
℄ ITAQVE PRIMO aduertēdum:q̄ p̄co
gnitio futurorū i Impio ecclīæ utilis ē ad pa
tiēter tolerādas aduersitates. Io.xv. Meītote
sermōis quē dixi uobis. Nō ē seruus maior
dño suo. Si me p̄sequuti sūt:& uos p̄sequntur.
Ad fidē firmādā: Io.xiii. Am ō dico uobis priꝰ
q̄ fiat:ut cū factū fuerit credatis: Ad caritatē cu
stodiēdā. Io.xyi. Sed hec loquutꝰ sū uobis:ut
cū uenerit hora eorū reminiscamini:q̄a ego
dixi uobis. Hæc āt uobis ab initio nō dixi:q̄a
uobiscū erā. Ad spē quoq̧ stabiliēdā Io.xyi.
In mūdo p̄ssurā hēbitis:sz p̄fidite:ego uici mū
dū. Cū āt ut supra dictū ē: xps i oībꝰ utilibꝰ &
necessariis Impio militātis ecclīæ nō deficiat
cū illud gubernet Matthei ultīo. Ecce ego uo
biscū sum usq̧ ad p̄sumationē seculi:d.cē dī
ē:q̄ i diuinis līis oīa q̄ ad stabiliēdū p̄seruādū
q̧ hoc Impiū necessaria aut utilia sūt p̄tinēt.
Inde Gilbertus i p̄logo sup Apoc.ait. Propte
rea uidēs Deus pr̄ tribulatiōes quas passura
erat ecclīa ab Aplis fūdata supra petrā xpm:
ut minus timeat:dispoluit una cū filio & spū
sancto eas reuelare. Reuelauit āt tota trinitas
xpo secundū humanitatē: Christus uero Ioā
ni p angelū: Ioānes ecclesiæ. Ea uero:q̄ in di
uinis litteris uentura significātur indubie ue
nient: & absolute sic erit:ita q̄ nō est p̄phetia
cōminatiua aut p̄ditiōata sicut fuit illa Ionæ p̄
phete:de subuersiōe Niniue: Vn̄ Matth.xxiiii.
Celū & terra trāsibūt:uerba āt mea nō trāsibūt.
℄ Prænotādū scdo.q̄ cū magna difficultate
futura scire possumus ex diuinis līis. Prīo qui
dē pp altitudinē sniarū quas in oī loco liber
diuinarū scripturarū ponet. Eccle.prīo. Altitud
nē celi & latitudinē terræ: & p̄fundū abyssi
idest scripturæ qs dimēsus est.ii.pp multipli
citatē intelligentiarū. Inde .B. Hiero ad Pau
linū de Apocalipsi loqns ait.in uerbis singu
lis multæ latēt intelligētiæ.iii.pp obscuritatē
mysteriorū. Esaīe.iiii. Secretū meū mihi, iiii.
pp uelamen positū sup faciē legentium quo
uelāine christū diuina p̄sonātē in sacris uolu
minibꝰ aut nō p̄fecta fide intuentur:aut debili
caritate diligūt:propriis intēdentes:& amorē
ecclesiæ suæ nō magni facientes. Inde Paulus
de iudeis:secū le ad. Cor.iii. vsq̧ hodie cum
legit Moyses:uelamē est positū supra corda
eorū. Auferēdū igit est uelamē totis conatibꝰ:
atq̧ omni studio desudandū est pro caritate
ac ueritate Impii militantis ecclesie. Hæ uero

quẽ piã decipiat amor ꝓprius:aot de ingẽio
suo fiducia:adherendũ est expositioni san-
ctorũ & glosarũ nõ improbatarũ:ceu sapien
tissime mandãt nobis in ordine pdicatorum
nostræ ꝯstitutiones: Sic.n.in difficillimorum
ueritate dignoscẽda ꝓcedendũ ẽ:sic quoq
egere sanctissimi doctores ecclesie:ꝓsertim
diu⁹ Augũs ꝯtra Iuliatũ.ita ecclesia fecit i ꝯci
lio lugdunẽsi:in quo Gregori⁹ decim⁹ ꝯtro
uersiam inter latinos & grecos obortam per
auctoritates sanctorũ determinauit:ut hẽt in
libro vi.de summa .tri.& fi.ca.cap.fidei.idẽ.
egit Clemẽs qntus in ꝯcilio Viẽnensi deter-
minãs qstionẽ de effectu baptismi. Inde In-
no.sup capl'o Ne innitaris:ait. Qui seqt aucto
ritates sanctorũ:nõ põt de temeritate argui.

Præ notãdum.n.q difficultas ꝓfata multa
habet ãnexa solaria. Assimilat enim itineri Ia
cob:q lapsus ex itinere cũ nocte supueniẽte
obdormiret lapide supposito capiti:magnũ
solatiũ habuit uisionis scale:in q Angeli ascẽ
debãt & descendebãt:ut habet Ge.xxviii.Pa-
riter hoc studiũ:est uelut iter helie:cui ab An
gelo solatiũ panis subcinericii ꝓstitũ fuit.ter-
tii.Regum.xix.Item itinerri Thobiæ:quẽ Ra-
phael Archãgelus in oibus ꝓtexit.Habet itaq
ea difficultas i solatium dulcedinẽ uerborũ sa
cre scripturæ psal.xy. Desiderabilia sup au-
rum & lapidẽ pciosum:& dulciora sup mel &
fauũ:Varias imagines:similitudines:ac tropo
logias:ex qbus magnũ gaudiũ ꝓueniũt timẽtib⁹
dñm.psal.xxx.Quã magna multitudo dulce
dinis tue dñe:q abscõdisti timẽtibus te.Et hæc
dixeri ꝓter fructus meritorũ iexcogitabiles.

QVANTVM ad ꝓm dico q futur i euẽt⁹
põt ꝯsiderari i gñre:aut i specie:aut i idiuiduo.
In gñe qdẽ:ut futuras eẽ tribulatões:calamita
tes & bella.In specie:ut tribulatiões tyrãnorũ
occidẽtiũ xpiãos:heresum:& malorũ ꝯtra bo
nos.In idiuiduo uero qñ i pticulari futura ali
q tribulatio pnũciat:ut puta.ꝓnũciatio subuer
siõis Ierusalẽ p Romãos:mortis uiolente.B.
Petri:ꝓsequutõum.B.Pauli.Si itaq i gñe acci
piãtur euẽtus sub uaria tẽpestate statuum Im
pii militãtis necesse ẽ dicere q oẽs põt præco
gnosci ex diuinis litteris.Nã tales euẽtus aut sta
tum tẽporalẽ Impii militãtis ecclĩæ respiciũt:
aut spiritualẽ.& utriq aut sunt ꝓspi:aut ad-
uersi.ꝓspi & tporales aut respiciunt principes
& rectores:aut respiciunt subditos & inferio-
res.Sunt ãt fœlices Reges & ptĩcipes si aduer
sarios superãt:si bella ĩtestina extinguãt:si scis
legibus populos gubernẽt:si posteris filios re
linqre spent rectores: si a populis diligãtur.

Futurum itaq Impium militãtis ecclĩæ tẽpo
rale & spũale traditurus Christus.B.Petro ac
successoribus eius dixit:Et ego dico tibi: Tu
ẽs Petrus:& sup hãc petrã ædificabo ecclĩam
meã.Stabile itaq ẽ Impium militãris ecclĩæ:
Et portæ ĩferi nõ ꝓualebũt aduersus eã.Ergo
aduersantia supabit iterna & externa:tẽpora
lia ac spũalia.Et qdcũq ligaueris sup terram
erit ligatũ & i cælis:& qdcũq solueris erit so-
lutũ.Igit legib⁹ sanctis: utpote quas De⁹ ap
ꝓbat:sub ie ſũ populũ gubernat.Filios post se
relinqt Christo ꝯseruãte:q ut supra dictũ est:
i necessariis nõ deest suæ Ecclĩæ. Dauid quo
q ꝓnũciãte:Pro patribus tuis nati sunt tibi fi
lii:ꝯstitues eos pricipes sup oẽm terrã.Deĩde
amorẽ populorũ subinfert:Propterea populi
ꝯfitebunt tibi i æternũ & i seculũ sæculi psal.
xliiii.Aduersa ãt tẽporalia sunt:cum Reges ac
pricipes occidunt:aut regnis eiciunt:aut bel
la patiunt:cũ erra bũdi deuagant: cũ populi
seducũt.Quæ futura i Impio militãtis ecclĩæ
ꝓdixit Christus:dicẽs Matth.xiii. Multi enim
uenient i noie meo dicẽtes qa ego sum:& mul
tos seducẽt.Com audieritis bella & opiniões
bellorũ ne timueritis:oportet.n.hæc fieri pri-
mũ Multa quoq i eodẽ cap.ẽt de aduersitati
bus spũalib⁹ dicunt:ꝓcipue ubi dĩ: Exurgẽt
n.pseudo ꝓphetæ:& dabũt signa & portenta
ad seducẽdos ẽt si fieri põt:electos.Quãuis ãt
ampliora iducere possem⁹ ex diuinis litter s:
qa tñ supfluit:q ab oibus fere ꝯcedat in gñre
fuisse pnũciata oia Impii militãtis statũ ꝯcer-
nẽtia ad euẽt⁹ secundũ spẽm descendemus.

RELICTIS VERO pteritis nisi inqtũ si
mul cũ futuris pnũciant:dicemus de his q uẽ
tura sunt secũdũ expositionẽ doctorũ sup lib.
Apoc.B.Io.Euãgelistæ ab hac tẽpestate usq
ad tẽpus tribulatiõis Antixpi:Vbi qdã repien
tur dicẽda i seqntibus titulis q spectãt ad ꝓ-
sentẽ.hoc fiet ne ꝯfundat ordo diuitiæ Apo
calipsis & distinctio⁹ ac secundos tãta mysteria i
lucẽ utcũq ꝓdeãt suffragãte Christo maxlo.

Sit itaq prima ꝓpositio declarãs euẽt⁹ fu
turos.Impiũ militãtis ecclĩæ sp ꝓliabit aduer
s⁹ gladiũ materialẽ:hereses & hypocritas:qua
q singulari certamie uisum fuit aliqñ pugna
uisse.Probat secũda ps ꝓpositiõis.s.q Impiũ
militãtis Ecclĩæ qñq singulare certamẽ uisũ
fuerit subiisse ꝯtra gladiũ materialẽ:herese &
hypocritas.Nã ex hystoriis didicimus decem
ꝓsequutiões excitatas ꝯtra Ecclĩam:sub qui-
bus gladio materiali inumeri interẽpti sunt.
Cepit ãt hoc certamẽ sub Nerone Cæsare:&
durauit usq ad tẽpora Cõstãtini Magni:In-

termedio uero tépoř fuerũt nouẽ pſequutio
nes:Scda ſub Domitião: Tertia ſub Traiano:
Quarta ſub Antonio: Quinta ſub Seuero:
Sexta ſub Maximião:Septĩa ſub Decio:Octa
ua ſub Valeriáo:Nona ſub Aureliano:Decía
ſub Diocleriano Impatoribus:q̃ ſignificanẽ
p beſtiá hñtẽ decẽ Cornua:Danielis qnto:ut
ait.B.Aug.xviii.de Ci.Dei.Secũdũ certamen
ſingulare fuit ꝯtra hereticos:Et hoc quoq; cer
tamẽ ĩ hyſtoriis manifeſtiſſimũ ẽ.Inde Glo.
Apoc.vi.Vidẽs diabolus ſe p aptos pſecuto-
res nõ pfeciſſe:imimit hereticos:q̃ falſis rõib⁹
ꝯtẽdãt:& facilius decipiát.Tertiũ certamẽ ſin
gulare fuit ꝯtra hypocritas:de quo dñs dixit
Math vii.Attẽdite a falſis pphetis:q̃ ueniunt
ad uos ĩ ueſtimẽtis ouiũ:intrinſecus áũt ſunt
lupi rapaces. Inde gloſa interlinearis ſup uer
ba cũ apuiſſet ſigillũ quartũ:ait:Vidẽs diabo
lus nec p aptas tribulatiões:nec p aptas here-
ſes ſe poſſe pficere:pmittit falſos fratres:q̃ ſub
habitu religiõis obtinẽt naturá eq̃ ruffi & ni-
gri.Hæc tria certamina ſingularia ſignát tres
eq̃ egreſſi poſt equũ albũ cui data ẽ corona
& arcus:& exiuit uincẽs ut uinceret:ut expo
nit glo.Apoc.vi.cap.Deinde pbatur pria pars
ppoſitiõis.ſ.ꝙ iſta tria certamina ſẽp erunt ĩ
eccl̃ia:iuxta illud Saluatoris.In mũdo pſſurá
hẽbitis. De bello qdẽ ꝯtra gladiũ materialẽ
hẽtur Apoc.vi.ubi aĩabus ſanctoꝝ ultimá re-
ſurrectionẽ cupientibus dictũ fuit ut reqeſce
rẽt adhuc modicũ tps: donec ꝯpleátur ꝯſerui
eoꝝ:& fratres eoꝝ q̃ iterficiẽdi ſunt ſicut & il
li.De hereſib⁹ inqt Apl̃s:& nos declarauim⁹
in prĩo libro:oportet hereſes eẽ. Hypocritæ
ſunt falſi fratres:& xpiani peruerſi:q̃ bõis ſemp
mixti pſeuerabũt uſq; ad diẽ iudicii:uelut ĩ
prĩo lib.diffuſi⁹ pbatũ ẽ. Nullá quoq; ætatẽ
impii militátis Eccl̃iæ:a b his bellis fuiſſe ímu
nẽ docẽt hyſtoriæ. Quottidie quoq; hoĩum
inouatur malitia:ſubcreſcũt hereſes:atq; ĩfide
les gladio:fideliũ regiões occupare nituntur.

¶ Secũda ppoſitio:Chriſt⁹ ĩ ſuis electis ſem
per uictorioſus euadet in trib⁹ pdictis certa-
minib⁹:pbaẽ: Tũ pp ptátẽ Chriſti æternã &
uniuerſalẽ.Danielis.vii ptás eius ptás eterna.
Matth.ultio.Data ẽ mihi oẽs ptás in cælo &
ĩ terra.Tũ pp ꝓmiſſionẽ factá electis ſuis.Lu-
cæ.xxii.Dabo uobis os & ſapiẽtiam:cui nõ po
terunt reſiſtere oẽs aduerſarii uři.Tum pp re
uelationẽ factá.B.Io.Euangeliſtæ de uictoria
ſedẽtis ſup equũ albũ:p quẽ ſignificaẽ Chri-
ſtus uictor in tribus iam dictis certaminibus.
Sic.n exponũt Gloſa:uenerabilis Beda:Alber
tus magnus:ac multi alii doctores catholici.

¶ Tertiá propoſitio:Arma q̃bus uictoriá ob
tinet Impiũ militátis eccleſiæ aduerſus pdi
ctos tres aduerſarios:ẽ pdicatio Reſurrectõis
Saluatoris:paſſionis eius:humanitatis & diui
nitatis. Senſus uero ẽ huius ppoſitionis: ꝙ
tẽpore gladii materialis magis Spũſanctus fa
ciet ꝙ in ipto militátis eccl̃iæ pdicabiẽ paſſio
ac reſurrectio Saluatoris q̃ cæteris tẽporibus.
Similiter tẽpore hereticoꝝ: magis pdicabitur
humanitas Chriſti:circa quam pcipue ortæ
ſunt hereſes in eccl̃ia.Tẽpore uero hypocrita
rũ magis pdicabiẽ diuinitas Chriſti:cui⁹ uirtu
te hypocritaꝝ uirtus ſupabiẽ.Patet iſta ppoſi
tio:Ná B.Ioánes euágeliſta Apoc.vi dicit ſe
audiſſe ĩ egreſſu equoꝝ uocẽ q̃ttuor aĩaliũ p
q̃ ſignificaẽ quadruplex ordo pdicatoꝝ reſur
rectionis:paſſionis:humanitatis & diuinitatis
Chriſti:ſecũdũ expoſitionẽ Alberti Magni ſe
q̃ntis gloſá:& uenerabilis Bedæ iterptationẽ.

¶ QVARTA ppoſitio ẽ ſecũdũ expoſitio
nẽ eoꝝ:q̃ dicũt p ſeptẽ epos ſeptẽ eccl̃iaꝝ ſi-
gnificari ſeptẽ ſtat⁹ Impii militátis Eccl̃iæ p
cedẽtes tps Antixpi:ut dictũ ẽ ĩ titulo pcedẽti.
Iſtæ ꝯditiões erũt decurſus eccl̃iæ uſq; ad ui
cinũ tps apparitiõis Antixpi.Prĩa:erit cognitio
maieſtatis Chriſti Impatoris:q̃ erit euidẽtior
in hoc tpe q̃ in pteritis.Et hæc ꝯditio ẽ ualde
ratiõabilis:Qm̃ in fine ẽt naturaliũ cognoſci
m⁹ pfectionẽ ordinatoꝝ ad finẽ.Secũda:erit
inuẽtio magnæ tepiditatis ĩ rectoribus Impii
militátis Eccl̃iæ. Eſt aũt tepiditas mediocritas
q̃dá inter bonũ & malũ. Bonitas.n.p calidita
tẽ ſignificaẽ:qm̃ ĩ dilectiõe & charitate ꝯſiſtit
Malitia aũt apta p frigiditatẽ repſentaẽ.Qui er
go ĩ apto mal⁹ nõ ẽ:ſed bonis opib⁹ exteri⁹
fulget:& ĩterius charitate caret : aut illam ſæ-
penumero perdit pp lapſum ĩ mortale:q̃uis
ẽt ſæpius reſurgat:merito tepid⁹ a diuina ſcri
ptura noĩatur.Hi tepidi difficili⁹ ad ſonũ uer
bi Dei ꝯuertunẽ:ut notat Albertus Magnus
ſingulariter ſup Apocalipſis.iii cap.Tertia:erit
ubertas diuitiaꝝ tẽporaliũ ac ſpũaliũ:puta ſci
entiaꝝ oĩum diuinaꝝ & humanaꝝ auctorita
tis tẽporalis & apl̃icæ.Quarta:erit carẽtia uera
rũ diuitiaꝝ:uel potius charitas:ſiue egeſtas:q̃
ſunt ſpũalis ĩtelligẽtia diuinaꝝ litteraꝝ:boni-
tas moꝝ ex ſpũali ſanitate pcedẽs. Quinta:
erit defectus religioſoꝝ in feruore charitatis:
populoꝝ ĩ publicis peccatis:Doctoꝝ & pdi-
catoꝝ ĩ bonis doctrinis:qm̃ a pdicatiõe quat
tuor aĩaliũ deuiátes ad fabulas & ĩnanẽ do-
ctrinam conuertentur. Sexta:erit euẽtus ma-
gnarum tribulationum:q̃ erunt ad correctio
nem:& non ad deſtructionem. Septima:erit

nüer⁹ sanctorū Dei quorū latebit sanctitas.
¶ Probant uero ista futura: stāte ueritate ex
positiōis itroductæ: q̄ licet nō sit eiudē s nō tn̄
uidet hēre necessarias iprobationes: Nā secū
dū pfatā interptationē: In epistola septima
scripta Epo Laodicensi: corrigit & ɔsolat Im
piū militātis Ecclesiæ ī ultio statu. ergo illi de
te ʒus atq; illæ ɔsolatiōes nūc erunt: Nisi. n. ita
esset frustra corrigeret: aut ɔsolaret. Sed in p
fata epl̄a pdicta septē: ordinate ɔtinent. Igit
illa erūt: si uera ē pdicta expositio. Declaratur
tñ: quoniā o dinate illa ɔtineāt ī ea epl̄a q̄ ha
bet Apoc. iii. Et prima qdē satis patet. Ibidē. n.
dicit: Hec dicit Amē: testis fidelis & uerus: q ē
principiū creaturæ Dei Amē qdē impsentia-
rū stat nō aduerbialiter: sicut Io. yi. Amē amē
dico uobis: idest uere. q modus ē apud ecclīá
usitatissimus: sed noīaliter: idest ueritas icōmu
tabilis. Solet āt apponi in fine ab ecclesia. Per
quod innuit: q in hoc statu possumus ueritatē
Christi ɔsiderare: q̄ iam p tot curricula ānorū
ɔprobata fuit. Secūdo hētur: cū ait. Scio opa
tua: qa neq; frigidus es: neq; calid⁹. Vtinā fri-
gidus esses aut calidus: sed qa tepidus es incī
piā te euomere ex ore meo. Nūq̄ uero debet
denominari aliqua multitudo nisi fundamē
tū denominatiōis saltē in multis repiat. Neq;
ista egēt pbatione. Tertia ɔditio subinfertur
dicēs: Quia dicis diues sum & locupletatus:
& nulli⁹ egeo. Quarta ɔditio subiūgit cū ait:
Et nescis qa miser es: & miserabilis: & paup: &
cæcus: & nud⁹. Quinta ibi tangit. Suadeo tibi
emere aurū ignitū: q̄tū ad religiosos: & uesti-
mētis albis iduaris: ut nō appareat ɔfusio nu
ditatis tuæ: quātū ad peccata publica populo
rū. Et collirio inunge oculos tuos ut uideas:
Nā collitiū passionē signat Christi: ut expōit
Albert⁹ magn⁹: q̄ oculos doctorū illuminat:
sicut oculi Thobiæ fuerūt illuminati felle pi-
scis. Thobiæ. xii. Sextā tāgunt uerba seqntia:
Ego quos amo corrigo: & castigo. Septima
demū ibi ponit: Ecce sto ad ostiū & pulso: Si
qs audierit uocē meā & apuerit mihi: iāiam
intrabo & cenabo cū illo. Sancti uero huius
status uocant trib⁹ amabilis Dñi: ceu iterprat
Laodicia Hic ē stat⁹ de quo dr. Matth. xxiiii.
Statim āt post tribulationē dierū illorū sol ob
scurabit: & luna nō dabit lumē suū. Obscura
tio uero solis & lunæ incipiet imediate post
decursum hui⁹ septimi stat⁹: ut hētur Apoc.
yi. Hi sunt dies de qbus uidet loq Apl̄s secū
dæ ad Thymo. ii. In nouissimis dieb⁹ īstabūt
tēpora piculosa: & erūt hoīes seipsos amātes:
cupidi: elati: superbi: blasphemi: & reliqua.

¶ VERVM CIRCA euentus in particulari
tacēdū potius q̄ aliqd dicēdū: cū secūdū scias
ratiōales: particularia sint ab arte extranea. Si
quis autem ingenio pclar⁹: spū magnificus:
talia rimari cupiat: meminerit illi⁹ prophetici
dicti: Dicite nobis q̄ uentura sunt. s. i particu
lari: & dicemus qa dii estis. Fateor ego ipse cū
timore & tremore præsentia me scribere.
¶ Ad primum ergo dicēdū est: q oīs pphe
cia de Christo uenturo in carne fuit usq; ad
Ioānem. Multæ ueræ sunt propheciæ de statu
Imperii militantis Ecclesiæ et post Ioānem:
ut patet singularissime in libro Apocalipsis.
¶ Ad secundū dicendū: q ea q̄ sunt maximi
ponderis in imperio militātis ecclesiæ aut ex
plicite aut implicite habentur ex diuinis litte
ris: Et primo reædificatio ciuitatis Hierusalē
innuit secūdæ ad thesalo. ii. cū de Antichristo
dicitur: Ita ut ī tēplo Dei se leuat tāq̄ sit De⁹.
Destructū ē autē templū Dei: quod erat tem
porib⁹. B. Pauli iuxta uaticinium Saluatoris.
Igitur necessario reædificanda hierusalē inui
tur. ut glo ibidē expsse deducit. Reliqua uero
implicite pnunciantur a Saluatore cum ait.
Matth. xxiiii. Et multi pseudo pphetæ surgēt
& seducent multos. Item secundū expositio
nē multorū Doctorū a. B. Ioāne ordinate in
Apocalipsi oīa spectantia ad statū uniuersalē
pnunciantur: ut in sequenti q̄stione dicetur.
¶ Ad tertium dicēdū: q Innouatio ceremo-
niarū in ecclesia & ampliatio cult⁹ diuini post
apostolos pnūciata fuit: secūdū Petrū Aureo
li ac multos alios pclaros interpretes. Apoc.
viii. Nam ut aiunt. B. Io. post descriptionē per
sequutionū Eccclesiæ factarum per tyrānos
ita scribit: & alius Angelus uenit & stetit ante
altare hñs thuribulum aureum: & data sunt ei
incensa multa: ut daret de orationibus sancto
rum omniū super altare aureū: quod est ante
thronum Dei. Et ascendit fumus incensorum
de orationibus sanctorum de manu Angeli
coram Deo. Pro quorū uerborum intelligētia
notant q Damasus Papa ad instigationē. B.
Hieronymi tēporibus Valentis Imperatoris:
instituit ut in fine cui⁹libet psal cantaret: glo-
ria patri & filio & spiritui sancto. Instituit et
psal. in ecclesia nocte dieq; cantari. & hoc
est quod in hoc loco Io. prædixit. Dicit. n. q
alius Angelus. s. Papa Damasus: uenit & stetit
ante altare ut impleret officium sacerdotale:
hñs thuribulū aureum: cor. s. deuotiōe & chari
tate plenum: & data sunt ei incensa multa:
idest liber psalmorū: qui plenus est oratiōib⁹
feruētissimis & odoriferis. Vt daret: idest ordi

naret per totũ orbem:de orationibus sanctorum
ante altare maiestatis diuinæ:Et ascendit fu-
mus incensorũ coram domino:quia hec con
stitutio fuit salubris Ecclesiæ:& multũ placẽs
Deo. Accepit autem iste Angelus thuribulum
aureũ plenũ igne altaris & misit in terrã:quia
declarauit toti ecclesiæ p orbẽ diffusæ q̃nta
deuotiõe & charitate erga Deum:cor eius æ
stuaret:& exemplo eius facta sunt tonitrua:&
uoces & fulgura:quia diuersi sancti illo tem-
pore surrexerunt:quorum quidam fuerunt
excellentes doctores significati per uoces: ut
Ambrosius:Hieronym⁹:Gregori⁹ Nazãzen⁹
& Augustinus:a quibus multæ profluxerunt
religiones. Quidam uero heremitæ significati
per fulgura:ut Macharius:Moyses:Paulus: &
plures alii per ægyptũ:qui consortium uitæ
non cũ cæteris mortalibus:sed cũ supernis
Angelis habere uidebantur. Quidã uero cõfes
sores & miraculorũ factores: sicut Martinus
Turonensis eps & plures alii:designantur per
tonitrua:pp stuporẽ miraculorum:Hec Aure-
olus. Acquisiuit uero non solũ impii Romani
sed etiam totius orbis:cuius auctoritatem con
cessit Dominus Petro Matth.xvi. Quodcũq;
ligaueris super terram erit ligatum & in celis:
singulariter prænunciatur a Daniele ppheta
Dani.xii. In diebus inquit illis: hoc est post
quattuor Monarchias Assiriorũ:Persarum &
Medorũ: Græcorum & Romanorum: susci
tabit dominus regnum celi:q; in æternũ non
dissipabitur:& regnum eius alteri non tradet.
& cõminuet uniuersa regna hec:& ipsũ stabit
in æternum.

¶ An euentus sub uaria tempestate statuum Imperii militantis Ecclesiæ sub ali quo certo numero comprehẽ dantur. Quæstio Tertia.

AD Tertiam quæstionẽ sic proce-
ditur. Videtur q̃ euentus sub ua-
ria tempestate statuũ Imperii mi
litantis ecclesiæ sub aliquo certo
numero comprehendant. Primo
quidẽ:quoniam sapientiæ.xi.dicitur:Omnia
in numero pondere & mensura fecisti.
¶ Præterea. Apoc.viii.dicitur. Et uidi septem
Angelos stãtes in cõspectu Dei:& datæ sunt
illis septem tubæ : quod Beda exponens ait.
Sub specie septem Angelorum tuba canen-
tium septem euentus ecclesiæ describun-
tur. Ergo euentus Imperii militantis ecclesiæ
sub septenario numero comprehenduntur.
¶ Præterea. euentus finitos necesse est com-
prehendi sub certo numero: sed euentus im
perii militantis ecclesiæ sunt finiti : tum quia
finito tempore durabunt:tum quia finitis ho
minibus euenient. Igitur euẽtus sub uaria tẽ
pestate imperii militantis ecclesiæ sub certo
numero comprehenduntur.
¶ In oppositum est. quod dicitur in ps. Mi
sericordiæ eius nõ est numerus.
¶ RESPONDEO DICENDVM: q̃ euen
tus Imperii militantis ecclesiæ in particulari
cum soli Deo non ad plenũ existant ab ho-
mine mortali ad certum numerũ deduci nõ
possunt:sed in uniuersali ad certũ aliquẽ nu-
merum deducunt auctoritate diuinarũ litte-
rarum:licet diuersimode. Nam decursus ec-
clesiæ septẽ ætates habet uariosq; euentus in
omni ætate. Poterunt itaq; euẽtus Imperii mi
litãtis ecclesiæ ad ætates septẽ reduci. s. infan
tiæ:pueritiæ:adulescentiæ:iuuentutis:uirilita-
tis:senectutis & decrepitæ. De infantia eccle-
siæ ait. B. Hieronym⁹. Act⁹ apostolorũ nudã
quidẽ uidentur sonare hystoriam:& nascen-
tis ecclesiæ infantiam texere.
¶ Pueritia ecclesiæ fuit ab apostolis usq; ad
tempus. S. Siluestri:quod tempus fuit. eccl. an
norũ. In hoc tempore flagellata a tyrãnis di-
dicit exercitiũ omnium uirtutũ. Varios huius
temporis euẽtus prosequit. B. Augustinus in
libro de ciuitate Dei:propter quod etiã dictũ
librum fecit Eo seculi spacio instituta populi
multitudo p mortẽ : Christo domino suo de
dicata est:& cõiuncta.ac suũ Ducem & prin
cipẽ est sequuta. In pueritia igitur mẽbra sua
augens & fortificans ecclesia:ita fortis est ef-
fecta:q illam nec uenti:nec pluuiæ:nec que-
cunq; procellæ diuersarũ passionum:uel qua
rũcunq; perturbationum possunt obruere.
¶ Tempus adulescentiæ incepit a Constanti
no Imperatore usq; ad tẽpus Damasi Papæ
& Valentis Imperatoris. Postq̃. n. ecclesiæ mẽ
bra creuerunt fortiora effecta:princeps eccle
siæ militantis dominus noster Iesus Christus
mundi dominũ Cõstantinum percussum le-
pra sanauit supra humanã uirtutẽ. Qua pro
bata : cessit Vicario xpi. B. Siluestro:cui iure
diuino debebatur. In qua quidem cessione
ita adoleuit ecclesia : ut spirituali regno ad-
iunctum sit temporale:spirituali manente in
suo uigore. Quia illud per se q̃ui debet a xpi
fidelibus:illud uero secũdario tanq̃ suffragiũ
primi. Aliter cõtra intentionẽ sit Christi. Tunc

adimpletum est: quod dictum est per Esaiam
pphetam de Imperio Christi. Multiplicabit
eius imperiū & pacis nō erit finis. Hoc tempo
re hereses multe insurrexerūt: & filius Con-
stantini Imperatoris heresi Arrianæ adhesit.
Vnde sub eo passi sont exilium solennes ec
clesiæ doctores: Hilarius Pictauiensis: & Atha
nasius Alexādrin⁹. Episcopi: ac Eusebi⁹ Ver
cellensis & multi alii ecclesiarum doctores &
clerici: necnō & caput ecclesiæ sūmus ponti-
fex Liberi⁹ in ueritate fidei uacillauit ex mul
ta psequutione Cōstantii: ut hystoriæ referūt.
¶ Tempus iuuentutis durauit usq; ad tēpus
Caroli magni. In hoc tēpore ecclesiæ robu-
stissimæ: omnes quasi Imperatores obedien
tes & reuerentes fuerunt Romanæ ecclesiæ:
tanq̄ ipsa principatū teneret: siue respecto spi
ritualis domini sicut synodus sancta Nicena
diffiniuit: siue temporalis.
¶ Tempus uirilitatis a Carolo Magno inci-
piens: durauit usq; ad tempus quo iam sei e
scenti mūdo duo lumina noua donauit De
us s. Sanctos Dominicū & Franciscū. Quo tē
pore multa scismata euenerūt in ecclesia. Im
pius Mahumet opinione creuit. Studia littera
rū apud Catholicos in imensum aucta sunt.
¶ IN HOC ETIAM tēpore inuariabile pse
uerauit Imperiū Romanū: qđ prius uariaue
rat q̄tū ad tria. Prio q̄tū ad modū eligēdi. ii. q̄
tū ad modū succedendi. iii. q̄tū ad modū p
uidendi. Nā translato Imperio per Constanti
num apud Cōstātinopolim: q̄ prius Bizanti
um dicebatur pseuerauit in ea Imperialis se-
des usq; ad tēpora Adriani Papæ. Qui cōgre
gato Romæ Cōcilio Imperiū a græcis trāstu
lit ad Germanos. Grauata. n. ecclesia a Longo
bardis & Constantinopolis Imperii auxiliū
non ferente: quia forte nō poterat eius poté
tia diminuta: aduocauit Romanus pontifex
ad sui defensionē contra predictos barbaros
Regem Franchorū. Primo quidem Pipinum
Sthephanus papa: & successor Zachariæ: poa
Astulphū regem lōgobardorū. Deinde Adri-
anus & Leo Carolum magnū contra Deside
rium Astulphi filium Ante igitur tēpora Ca-
roli in eligendo Impatore seruabatur mod⁹
antiquus Aliquando. n. assumebatur de eodē
gn̄e aliqū aliunde: & aliquādo per principes
fiebat electio aliquando per exercitum. Sed
instituto Carulo cessauit electio: & p successi
onē assummebatur de eodem genere: ut sem
per primogenitus eēt Imperator. & hoc dura
uit usq; ad septimā generationem. Qua etiā
deficiēte tēpore Lodouici a Carolo septimi:
cum ecclesia uexaretur a Romanis: aduo-
catus est Otto dux Saxonū in ecclesie subsi
diū. Liberataq; ecclesia a uexatione lōgobar-
dorū & Romanorū ac Beregarii tyranni: in
Imperatorem coronatur. a. Leōe sepōmo ge
nere Alemano: qui & Imperium tenuit usq;
ad tertiam generationem: quorum quilibet
uocatus est Otto: & ex tūc ut hystoriæ tradūt
per Gregorium quintū: genere similiter Teu-
tonicum: prouisa est electio: ut ii delicet per
septē principes Alemaniæ fiat. Quæ ad ista
usq; tempora pseuerat. Et tn̄ durabit quātū
Romana ecclesia: q̄ supmum gradū in prin-
cipatu tenet xpi: fidelibus expediēs iudicaue
rit: Hic uero annosē millesim⁹ qngētesimus
qnt⁹ decim⁹: q an ad senectutē Impii militā
tis ecclesiæ pertineat: an ad decrepitam am-
bigitur. Decrepitæ uero incerta tēpora sunt:
& nūnq̄ cæterarū etatū annos superat. Qua
re decursus huius etatis incertissimus ē: Tum
ut dies lateat iudicii: Tum ne uicinitate ultimi
diei: uiri preclarissimi ab imortalitate dignis
operibus: abstineant Vt est nouas urbes con-
dere: uolumina conscribere: atq; talia huius-
modi: quæ ab æternitatis appetitu sæpenume
ro oriuntur.
¶ HIC VERO NVMERVS septenarius
sacratus est in significatiōe euentuū totius ec
clesiæ decursus. Nā Apocalipsis. vi. capitulo:
Septem sigilli aperiunt per Agnū: qui sic di
stinguunt secundum Bedā. Nam in primo si
gillo ostēditur status primitiuæ ecclesiæ In tri
bus sequentibus bellū cōtra Ecclesiam mifor
me. In qnto triumphantiū in hoc bello glo-
ria. In Sexto persequutio Antichristi uentura.
In septimo qetis æternæ initiū. Pariter Apoc.
viii. Septē Angeli: septē tubas pparant ad de
nunciandū septiformé euentū Imperii militā
tis ecclesiæ. Indē quintodecimo capitulo eius
dem libri referunt septem Angeli: qui exierūt
de templo habentes septē plagas nouissimas.
Septē uero plagæ uniuersam ultionē Dei si-
gnant cōminantiē malis. Septenarius enim nu
merus: uniuersitatis est. Adhuc eodē capite le
gitur: q̄ unus de quattuor animalibus dedit
septem Angelis septem phialas aureas plenas
iracūdiæ Dei uiuentis in sæcula sæcolorum.
Igitur septenario numero clausi euentus sub
uaria tempestate statuū imperii militantis Ec
clesiæ sub certo numero cōprehendēt in uni
uersali. At in indiuiduo soli Deo notos esse
credimus. & per hec patet responsio ad argumēta.

Titulus tertius: de ifelicitate Imperii militātis ecclesie futura temporibus Antichristi.

POST considerationem eorum: que pertinent ad septem status temporū precedentium apparitionem antichristi determinandum est: de ꝯditionibus temporum sequētium usq; ad finem Imperii militantis ecclesiæ inclusiue. Erunt aūt duo tēpora. Primū erit tēpus tyrānidis antichristi: Secundum erit post interitū eiusdē. Circa primū, quadruplex occurrit ꝯsideratio. Nā pmo disputabiť de his q̄ ad psonā ātichristi ptinent ac eius potētiā: maliciā atq; tyrānidē: qbus Imperiū militātis ecclesiæ opprimet: Secundo de pugna Imperii militātis ecclesiæ aduersus diabolū ac eius sequaces. Tertio de ordine predicatorū predicātiū aduersus antichristū. Quarto de uictoria Imperii militātis ecclesiæ: cōtra diabolū & Antichristū ac eoꝝ sequaces. Circa psonā uero antichristi & cōsequentia queruntur: duo.

Primo. An Antichristus erit homo.

Secundo. An Antichristus ceteros homines tyrānide superabit.

Vtrum Antichristus erit homo Questio Prima.

AD primā questionē sic proceditur Videtur. ꝙ Antichrist⁹: nō erit homo. Primo quidem Antichrist⁹ erit caput omnium malorū. Nam Iob. xxi. sup illud: Interrogate quemlibet de uiatorib⁹: dicit glosa Dū de oium maloꝝ corpore loquiť subito ad oium iniquoꝝ caput antichristū uerba ꝯuertit. sed eē caput oium malorū attribuiť diabolo: Dicit n. sup illud Iob. xviii. Memoria illi⁹ peat de terra glo. De unoquoq; iniquo diciť: ut ad caput idest diabolū ꝯuertať. ergo Antixp̄us nō erit hō sed diabol⁹.

Preterea Nullus homo antequā sit aliquid operari potest. sed Antichristus iam aliquid operatur. secūdum illud secunde ad Thesalo. secundo: Misteriū iam operať iniquitatis. ergo Antichristus nō est futurus hō: sed potius est.

Preterea. Antichrist⁹ miracula faciet & signa magna dabit & portenta. ut diciť Matth. xxiii Surgēt n. pseudo xp̄i & pseudo ꝓphete: & dabūt signa magna & ꝓdigia: ita ut in errorē inducanť etiā si fieri potest electi: sed ista nō ꝯueniunt hoi, iuxta illud psi. Qui facit mirabilia magna sol⁹. Igiť Antichrist⁹ nō erit hō.

In oppositū ē: qd exponēs illud Apoc. xiii. Qui hēt intellectū cōputet numerū bestie: de Antixp̄o loquēs Beda dicit. Numer⁹ hois est: ne eū putemus iuxta quorūdā opinionē uel diabolū eē uel deū: sed unum de hoibus: in quo totus Sathan habitaturus ē corporaliter.

Respondeo dicendū: in hac q̄stione sunt explanāda duo. Primū est unde necessitas accipiať credēdi explicite futurum Antichristū. Secundū est responsio ad questionē.

CIRCA PRIMVM. Sciendū: ꝙ quadruplici auctoritate cogimur explicite credere futurū quē pnā oi malignitate repletū: q amplioра ceteris oibus flagitiosis faciet: in opprobriū xp̄i & Impii militātis eccl'æ. Pria ē ꝓphetica: sc'a euāgelica, tertia Apostolica. Quarta canonica. Danielis. n. vii. capł'o legiť reuelatio facta de q̄ttuor monarchiis uidelicet Assirioꝝ: q̄ icepit scd'm nōnullos a Nino Rege: ꝑsaꝝ & Medoꝝ: q̄ icepit a Dario: Grecorū: q̄ sub Alexādro Macedōe potissime floruit: ac Romāoꝝ: q̄ sub Iulio ortū hn̄s: pfectissima fuit sub Augusto. hac declināte & circa finē mūdi i decē ptes diuisa: uidit Daniel oriri cornu puū: quo dabať itelligi antichristus secūdū expositores: qd (ut idē Daniel inqt) faciebat bellū aduersus sāctos & ꝑualebat donec uenit ātiqu⁹ dierū. Hec affirmat B. Augūs lib. xxiii. de. Ci. Dei.

Secunda auctoritas est euangelica. Nā: ut habeť Matth. xxiiii: querētib⁹ apostolis de die iudicii: respondit aduentū suū scriptū esse in Daniele & ꝙ ante iudiciū ueniet antichrist⁹.

Tertia auctoritas est apostolica. Nā Apostol⁹. ii. ad Thesalonicenses secundo dicit ꝙ anteq̄ ueniat dies iudicii: Primū ueniet filius perditionis: q aduersatur & extolliť sup omne qd dicitur Deus ita ut in tēplo Dei sedeat ostendens se tāq̄ sit Deus. glosa exponit de Antichristo. Subinfert deinde apostol⁹: ꝙ tūc ueniet discessio glo. gētes discedent a Romano impio & a spirituali obedientia Romane ecclesie. His: cōueniūt ea q̄ ab Apostolo Ioanne. apoc. xiii dicūtur de bestia de mari ascēdente & habēte cornua decē p quā ut infer⁹: lati⁹ exponetur Antichristus significať.

¶ Quarta auctoritas est cãonica. Nã Glo. illud ps. noni. Cõstitue dñe legis latorẽ super illos: expõit illud de antichristo. B. quoq; Gregori⁹. xxxii. moraliũ expõens illud Iob. Stringit Beemoth caudã quasi cedrũ: asserit Antichristũ futurũ ante diẽ iudicii multa de illo ꝓsequẽs. Item in capitulo. puenit de conse. di. iii. futur⁹ Antichrist⁹ asserit. Taceo reliquos doctores: quoniã exploratã habẽt sniam qq; fideles de uenturo Antichristo.

¶ CIRCA SECVNDVM: necesse ẽ dicere Antichristũ purũ hominẽ futurum. Nõ enim Deus erit: aut eius hũanitas a Deo assumetur ut est in homine christo: cũ Dei maximus aduersarius existet. Non etiã humanitas eius assumetur. a. diabolo ĩ unitatẽ psone: sicut humanitas christi a filio Dei: qa illa assumptio. infinitã uirtutem exigit in assumẽte. Diabol⁹ uero finite est uirtutis. Erit igitor pur⁹ homo in quem diabolus suã maliciã eminẽtius influet. suggerendo q̃ omnibus aliis. Orietur itaq; Antichrist⁹ in Babilone: ignobilis de tribu Dan: & teste Damasceno libro. iiii. ex fornicatione cõcipietur. Quo cõcepto & animato: ut dicit Magister in hystoria Scholastica: descendet diabolus in uterũ matris ad implendum eũ omni malicia: ut uase suo. & quãuis Angelum bonũ habebit sicut & ceteri homines ad custodiã: ut dicit. B. Thomas in prima parte, q. cxiii. tamẽ rationis cõpos: cũ incipiet malicia uti: nullũ effectum custodie in eũ exercebit, eo obstinato. Hic Antichristus. ut dicit Methodius Martir: qui multa ꝓdixit de futuris nouissimis apparebit Corozaim: que est ciuitas uicina iudee: nutriet in Nazareth: regnare incipiet in Capharnaũ: Demum ueniet in Ierusalẽ: & ibi faciet se circuncidi: ut ostẽdat se conformẽ patribus iudeoꝝ & dicet se messiam in lege eis promissum. & iudei in eũ credent: & ut Messiã suscipiẽt & uenarabunt. Et hoc est qd xp̃s dixit: Ioãnis qnto. Ego ueni ĩ noĩe patris mei & nõ me recipistis. Alius ueniet in noĩe suo (scilicet Antichristus) q̃rens gloriam propriã & illum accipietis (scilicet ut uerum christum.)

¶ VERVM CVM singulis hominibus nomina consueuerint propria imponi: uidendũ est de proprio noĩe illius maledicti hominis. In cuius iuestigatione: sapientia ac intellectu opus est. De quo dicit Apoc. xiii. Qui habet intellectum: computet numerũ bestiæ. Numerus enim hominis est & numerus eius sexcenti sexaginta sex. Ad hoc uero intelligendum: notandum. q liber Apocalipsis in greco scriptus fuit. Vnde secundum morẽ grecoꝝ numerus iste huius noĩs accipiẽdus est. Greci autẽ litteris exprimunt numeros: secundũ q in alphabeto ponunt. Verbi gr̃a. α. Alpha qd ẽ primũ elemẽtum signat unũ β duo & cetera usq; ad. ι. iota: quod decimo loco ponit & significat decẽ sequens uero. ſ K. signat. xx. sequens. xxx. & sic semp procedendo usq; ad centũ. Vnde. ι. centũ signat: sequens uero ducenta signat sic ꝓcedendo usq; ad mille. hoc uiso: de facili iuenit nomen bestiæ & numerus hominis secundum Bedã hoc nomẽ est Teytan: qd interpretatur gigas. hoc. n. nomẽ quasi oẽs potentia antecellat: usurpabit Antichristus: iactans se illũ de quo dicit ps. o. xviii. Exultauitut gigas. Numerus autẽ huius nominis est Dclxvi. Quod patet sic T. signat. ccc. e. qnq; y. x. t. ccc. a. unum. n. qnquaginta. Quæ simul ꝯgregata faciunt Dclxvi Interpretatur etiã sol: qa ille affirmabit se esse solẽ iustitiæ & uerã lucẽ: q illuminat oẽm hoiem uenientẽ in hunc mundũ. itẽ latinis uerbis nomen: habens istum numerum est. Dic lux. Quod bene cõpetit ei: q cuilibet dicet. Dic lux (idest dic me esse lucẽ) Et in hoc quod est dic lux: numerũ ꝓdictũ reperimus. D enim apud nos quingentos signat. i unũ. c centũ. l. qnquaginta v. qnq;. x decem. q̃ simul sumpta Dclxvi. perficiunt. Item aliud nomẽ ponit Beda: cõplens eundẽ numerum. Quod est Antemos. & interꝑtatur honor cõtrarius. Qd quidẽ conuenit Antichristo: qui honori qui soli christo debetur: erit ꝯtrari⁹. A. signat unũ. n. quinquaginta t. ccc. e quinq;. m. quadraginta. o. lxx. S. ducenta. q̃ simul sumpta reddunt eundẽ numerũ. hoc idem repitur in alio nomine: quod est Arnume. Quod interꝑtatur nego: Quod bene cõuenit Antichristo: qui negabit christũ esse Deum uerũ & cõplet numerũ ꝓdictum A unũ signat. R. centum. V. qnquaginta. x. cccc. M. quadraginta E. quinq;. ex predictis patet quod sit nomẽ bestiæ: & qs sit numerus nominis eius. Hec magnus Doctor Albertus super Apoc. xiii. capitulo.

¶ Ad primum ergo dicendũ est: q in capite naturali oĩa reperiunt. s. ordo ꝑfectio & uirtus influẽdi. Christus quidẽ caput est ecclesiæ secundum similitudinẽ interius & exterius gubernando: Diabol⁹: uero caput est maloꝝ exterius gubernando. Dirigit. n. malos quos gubernat ad hũc finẽ: ut a Deo auertant. De diabolo dicit Iob. quadragesimo. Ipse ẽ rex sup

niuersos filios supbiæ Antichrist⁹ aūt caput est omniū maloꝝ secundū pfectionem. Vnde sup secūdæ ad Thessaloni ii ostēdens se tā ꝙ sit Deus: dicit glosa Sicut ī Christo oīs plenitudo Deitatis inhabitauit ita in Antichristo omnis maliciæ plenitudo.

¶ Ad secundum dicendum: ꝙ qa diabolus suam maliciā eminentius Antichristo influet suggerendo ꝙ̄ omnibus aliis: secundum hoc omnes alii mali q pcesserunt sunt quasi ꝗdā figura Antichristi. Operaē ergo iam mysteriū iniqtatis Antichristus: dum mali q illum figurant: opera exercent iniqua.

¶ Ad tertium dicēdū est: ꝙ solus Deus facit mirabilia: ꝗ ordīnē oīm secundaꝝ causarum excedunt. Diabolus uero ac ministri eius: & singulariter Antichristus facient nōnūꝗ ac singularissime in nouissimis diebus: ꝗ tamen nō excedent uirturem causarum secundarū. Erunt tamen mirabilia hoībus ignorantibus tales secūdas causas. Ideo uocat Saluator ea non mirabilia proprie: sed signa mirabilium. Habebunt.n. ymaginem eoꝝ mirabiliū quæ solus Deus facere potest. Apellat etiā ea portenta: idest monstra: ꝗ generantur pter cōem ordinem cōmuniter generatorum: & habent causas naturales ea producentes.

¶ Vtrum Antichristus cæteros homines tyrānide superabit. Quæstio Secūda.

AD secundā quæstionē sic pcedi tur: Videtur ꝙ Antichristus cæteros homines tyrānide nō superabit. Primo qdem Danielis. vii. legitur ꝙ inter cornua decē uidit Daniel oriri cornu paruulū: pp quod significat Antichristus: ac potētia eius: ut cōmuniter exponūt Doctores Igitur uideē ꝙ tyrānide siue potētia priores principes nō supabit Antixps.

¶ Præterea. Apoc. xiii. capitulo dicit de potentia Antichristi: & uidi bestiā ascēdentē de terra: & habebat cornua duo similia agni. Sed potētia agni Christi fuit in ostensione humilitatis quam semp docuit. Matth. vi Discite a me qa mitis sum & humilis corde. Qui ēt nō uenit ministrari sed ministrare. Igiē. Antixps (ut uidetur) cæteros hoīes tyrānide nō superabit: sed se humilē ac mansuetū ostendet.

¶ Præterea. Tyrānides in diuinis litteris sunt signatæ per animātia crudelia: sicut patet Danielis vii. Sed de tyrānide Antichristi dicitur Apoc. xiii. Et bestia quā uidi similis erat pardo: & pedes eius sicut pedes ursi: & os eius sicut leonis. Non uident āt prædicta esse crudelissima aīalia ꝗ aliquando domestica fiunt. Igiē Antixps tyrānide cæteros hoīes nō superabit.

¶ In oppositū est qd Apoc. xiii. dicit de Antichristo: Quis similis bestiæ: & quis poterit pugnare cum ea? Quod exponens Aymo dicit: Verū dicunt qui hanc bestiā adorant: qa neq in seculari potentia: neq in miraculoꝝ fraude in tertoactis tēporibus similis ei apparuit.

¶ Respondeo: dicendū ꝙ potestas siue principatus Antichristi oīum principum qui aliquando fuere supabit potentiam. Abutetur quoq ea Antiocho ac Nerone crudelior effectus: Erit q talis tribulatio qualis non fuit ab initio: ita ut si fieri posset etiam electi mouerentur ut dicitur Matth. xxiiii. Præcedet Cæsarū ac Regum oīum qui ante illum extitere potestatem ac dominatū. Primo quidē in principatus amplitudine: Nam super oīa mundi regna cito acqret dñiū: ut habeē Apoc. xiii. Et data est illi potestas in oēm tribum & populum: & linguam: & gentē. Vbi Aymo inqt In lingua & gente oēs gentium nationes intelligimus. De hac quoq potestate hētur Danielis. vii. ꝙ oriēte cornu paruulo s. Antixpo ut cōmuniter exponitur: tria cornua de decē cornibus quartæ bestiæ significantis imperiū Romanoꝝ: auulsa sunt: quoniā Antichristus tres reges (scilicet Aphricæ: Aegypti & Aethiopiæ) interficiet. Alii septem in quos tunc Romanū imperiū erit diuisum: ei colla submittent ut uictori. Secundo in thesaurorū multitudine: Nam: ut dicitur Danielis. ii diuidet terram gratuito: & thesauri copiosi sibi manifestabuē. Reuelabit n. sibi diabolus thesauros occultos: ut ēt dicit Albertus Magnus super. xiii. cap. Apoc. Indem Danielis octauo habetur: ꝙ ī copia rerū oīum occidet plurimos. Dicit autem. S. Vincentius ordinis nostri: ꝙ pdicatores Antichristi auariciam pdicatorib⁹ Christi obiicientes aurum & argentum multū gratis dabunt multis. Tertio in sciæ celsitudine: propter quod dicit de eo Daniel: Oculi eius quasi hominis: idest subtilis & alta eius intelligentia in diuinaꝝ scripturarū notitia: ac omnium speculabiliū profunda cognitione: potissime secretoꝝ naturæ: qbus magicā artem super oēs mundi hoīes exercebit in signis & portentis: ita ut etiā ignem descendere faciat de cælo in terrā in conspectu hoīum: ut habetur Apoc. xiii Dicunt nōnulli: ut magnus Doctor ibidem: ꝙ pdicatores Antichristi atq ipsi

mis ipse Antichristus: dabunt spiritũ malignũ
in specie ignis arte magica: sicut Apostoli cũ
receperunt spiritũ sanctũ in linguis igneis. Mi
randa q̃ fient tẽporibus Antichristi uocat Sal
uator signa & portenta: Math. xxiiii. Et licet
mirabilia multa operabit̃ arte magica: nulla
tamen uera miracula faciet: q̃a hoc solius est
Dei. Quarto erit potentia Antichristi magna
in nouæ legis institutiõe. Ideo Daniel de An
tichristo loquẽs ait: Et putabat: ꝙ possit muta
re tẽpora & leges & iudiciũ. Glosa sup illud
psal. nono. Constitue dñe legislatorẽ sup eos:
ut sciant gẽtes quoniã hoies sunt: exponit de
Antichristo: Qui dicẽs se esse Messiam pro-
missum iudeis in lege Mosaica tractabit ad se
specta e cõdere nouã legem. & legem q̃dem
Mosaicã nõ reprobabit: exponens de se mul
ta ibidem ꝓnunciata. Moralia legis male inter
prætabit: ut de usuris: libello repudii: psequu
tione inimicoꝝ: & huiusmodi. q̃ oia cõcedet:
legales cerimonias ut datas a Deo: dicet ob-
seruãdas & ut dicit̃. de ꝯse. di. iii. peruẽit: Ipse
faciet celebrari a suis diẽ sabbati ut placeat iu
deis: cũ hoc sit in lege eorũ: & diẽ dñicã in ue
neratiõe suæ nõ Christi resurrectiõis. Dicet
n. se moriturũ: & tertia die resurrecturũ. Vnde
ibidẽ dicit̃. ꝙ festiuitates sabbatũ & dñicã sunt
ꝑdicatores Antixp̃i: q̃ utrunq; faciet celebrari.
¶ Quinto in diuinitatis usurpatione: Nam
Antichrist⁹ reædificatis Hierusalem ac tẽplo:
ut ait Ap̃ls. ii. ad Thessalo. ii. In tẽplo Dei se
debit tãq̃ sit Deus: faciens se pro Deo uero ac
Messia iudeorũ adorari. Et hoc erit signum
maximæ ruinæ Hierusalem spũalis: idest ec-
clesiæ: q̃ tamen nũq̃ ex toto deficiet. Christum
asseuerabit fuisse deceptorem. Ea q̃ habentur
in lege Moysi de Messia: ut est illud Deutero.
xviii. Prophetã suscitabit De⁹ de fratrib⁹ tuis:
ipsum tanq̃ me audietis: dicet de se ꝓnuncia
ta. Quapp locus residentiæ eius erit in Hie-
rusalem: a qua nuncios sibi similes per totum
terrarum orbem mittet. Cui iudei propriam
patriã hierosolimoꝝ ĩhabitaturi adhærebũt.
De adoratione uero fine cultu Antichristi ha
betur Apoc. xiii. Et faciet ut quicũq; non ado
rauerit ymaginẽ bestiæ occidat̃. Et faciet oẽs
pusillos & magnos: & diuites & pauperes: &
liberos & seruos habere characterẽ in dextera
manu: aut in frontibus suis. Vbi Albertus Ma
gnus dicit: ꝙ ponet aliquod signum in dexte
ra manu ad litterã: aut in frontibus suis: idest
in capitibus: per quod cognoscantur esse de
familia Antichristi: sicut iudei portãt aliquod
signũ p q̃d cognoscant̃. Oẽs uero distribuit
pro singulis gñribus: nõ p singulis generũ.
¶ Tyrãnidẽ uero seuiciamq; Antichristi de-
scribit. S. Gregorius libro. xxxii. Moralium di
cens. Videndum ualde est cum Beemoth iste
caudã suam ut cedrũ subleuat: in quo tunc
atrocior q̃ nũc se erexerit surgat. Quæ enim
pœnarum genera nouimus: q̃ non iam uires
martyrũ exercuisse gaudem⁹: & post nõnulla
subinfert. Cum ergo Beemoth iste caudam
suam: in fine mundi amplius dilatat quid in
illis tormentis tunc atrocius exurgit: nisi illud
q̃d in euangelio dñs dicit? Surgent pseudo
prophetæ & dabunt signa magna & ꝓdigia:
ita ut in errorem mittantur si fieri potest: etiã
electi. Nunc. n. fideles nostri mira agunt cum
peruersa patiuntur: Tunc autem Beemoth hu
ius satellites scilicet Antichristi: etiam cũ pra
ua ingerunt mira acturi sunt. Pensemus igit̃
q̃ erit illa humanæ mentis tẽtatio: quãdo pius
martyr & corpus tormẽtis ingerit: & tamẽ an-
te oculos eius mira tortor facit. Cui⁹ tunc uir
tus nõ ab ipso cogitationũ fundo quatit: quã
do is q̃ flagris cruciat signis corruscat. Sic er-
go Beemoth stringit caudã suã quasi cedrũ:
quia nimirum & altus tunc erit generatione
ꝓdigii: & durus crudelitate tormẽti. Hæc Gre-
gorius. Permittet uero deus tãta euenire ma-
la ad dãnationem reproborũ: laudem uero ac
meritũ bonorum. Et ut Ecclesiæ militantis im
perium: quod iam ad triũphantis brauium ui
cinum erit: pleno exercitio uirtutum fulgeat.
Quod etiam miris tunc donabit muneribus:
ꝑsemm interioribus: ut ualidius pugnare q̃at.
Non enim poterit diabolus ecclẽsiæ militantis
imperium aliq̃uãdo extinguere: qu in debile
effectum ualidius consurgat: ceu in sequen-
tibus explanare satagemus.

¶ Ad primum ergo dicendum est: ꝙ Anti-
christi potentia per cornu paruulum signifi-
catur: pp suam ignobilitatem. Nascetur. n. de
tribu Dan ignobili: Cum Dan natus sit de An
cilla: & (ut legitur in libro conformitatum. B.
Francisci) ab Ordine professore humilitatis
initium accipiet: ueluti fuisse reuelatum san-
cto Francisco ibidem legitur.

¶ Ad secundum dicendum: ꝙ per illam be
stiam signat̃ corpus Antichristi. Inde Aymo.
Prior bestia Antichristus est: seq̃ns uero cor-
pus eius: maxime qui eam ꝑdicaturi sunt.
Duo uero cornua sunt uita & scientia. Sed
quia non habebit illa secundũ ueritatem sed
per simulationem: ideo non dicit simpliciter:

sed similia agni. Vel duo cornua sunt doctrina & potestas faciendi miracula per simulationem: non secundum ueritatem. Vel duo cornua sunt duo testamenta quibus defendi tur ecclia: quæ habebit per scientiæ cognitionem: non per uitæ sanctitatem: per usurpationem: non secundum ueritatem. Vnde sequitur similia agni. Vel duo cornua similia agni sunt dilectio Dei & proximi simulata: q erit in eis. Vnde Glosa. Si quid boni in eis ui debitur simulatio erit. Hæc Magnus Doctor Albertus exponens p adducta uerba.

¶ Ad tertium dicendũ est ut inquit Aymo: Pardus est bestia sæuissima atq; impatientissima: & uarietate cutis discolor: & significat hypocrisim q erit in Antichristo & mẽbris eius: ut etiã habet Danielis. vii. Post hoc aspiciebã: & ecce alia bestia quasi Pardus: & pedes eius sicut ursi. Pedes Antichristi sunt eius pdicatores p mundũ ipsum ferẽtes. Et dicunt sicut pedes ursi: qa ursus est animal imundũ conculcans pedibus & deuorans: amans mel & dulcia. Et illi erunt imundi per luxuriã: conculcabunt eos q noluerint acqescere. Dulcia amãt: idest tẽporalia: & delectationes carnales. Dicitur. n. Danielis. xi. & erit in cocupiscẽtiis fœminarũ. per leonẽ uero q est animal superbum intelligit superbia Antichristi. Os eius est eius loquutio pcedẽs ex superbia. Sæuicia quoq; Antichristi: ut dicit Magister in hystoria scholastica: signata fuit per Antiochũ crudelissimum: qui martyrizari fecit matrẽ cum filiis suis septẽ: & multos alios propter obseruantiam legis. Hinc nõnulli dixere Neronẽ Antichristum fuisse propter crudelitatẽ: ut dicit. B. Augustinus libro. xx. de Ciuitate Dei.

¶ Titulus quartos de Pugna Imperii militantis Ecclesiæ aduersus diabolum ac eius sequaces tempore Antichristi.

DEINDE considerandum est de pugna Imperii militantis Ecclesiæ aduersus diabolum ac eius sequaces tẽpore Antichristi erit: uero huius tituli unica quæstio.

¶ Vtrum Imperium militantis Ecclesiæ prælia bitur aduersus diabolum ac eius sequaces tempore Antichristi: Quæstio Vnica.

AD hanc quæstionẽ sic proceditur: Videtur q Imperium militantis ecclesiæ tempore Antichristi nõ prælia bitur aduersus diabolũ ac sequaces eius. Primo qdem. Ecclesia tunc fugiet in desertum. Igitur nõ pliabitur. Antecedens probat per id quod dicit Apoc. xii. de ecclia sub figura mulieris per quã ecclesia signat: Et datæ sunt inquit mulieri alæ duæ aquilæ magnæ: ut uolaret in desertũ in locum suũ ubi alatur per tẽpus & tempora: & dimidium temporis. idest toto tẽpore pdicationis Antichristi: qd erit tribus ãnis & dimidio. S. c. n. cõsuetudo iudeis ẽ cõputare p tẽpus ãnũ: p tẽpora duos ãnos: & p dimidiũ tpis dimidiũ ãnũ.

¶ Præterea De Antichristo dicit Apoc. xiii. Quis similis bestiæ: & qs poterit pugnare cũ ea? quasi dicat nullus. Igitur nec Imperiũ militantis ecclesiæ pliabitur aduersus Antixpm.

¶ In oppositum est quod habet Apoc. xii. Et factum est plium magnũ in cælo: Michael & Angeli eius pliabantur cum Dracone. Itẽ Danielis. xii. habetur de Michaele pugnantẽ pro Ecclesia tempore Antichristi.

¶ Respondeo: dicendum q temporis Antichristi maxima futura pugna in uariis locis diuinæ scripturæ describitur. Et prio Apoc. nono ubi dicitur: Et sextus Angelus tuba cecinit: & cetera usq; ad finem capituli. Quibus uerbis prio declaratur Vnde potestas militũ Antichristi tanta: q erit ex hoc: q diuina permissiõe soluẽtur qtuor Angeli mali siue Demões q alligati sũt i flumĩe magno Euphrate: & hi malitia & diligenti astutia parari potẽtes pricipes suscitabũt: ogregabũt exercitũ eqstrẽ. Erit uero nũerus eqstris exercitus uicies milies dena milia: ut uicies milies numerũ militum eqstrũ signet diaboli: Dena milia Impii militãtis Ecclæ hinc inqt Aymo: Numerus ponit reproborũ: & similiter sanctorũ. Sunt quoq; q totum pfatũ numerũ ad exercitũ Diaboli explanandũ applicẽt: q nulla ibidẽ fiat mentio de sanctis. Numerus hic est signans: & nõ numerans: ut quales sint futuri illi designet: qd nõ fieret p numerũ numerantẽ. Ponit itaq; finitũ pro infinito: aut grãdi nimis numero dicit uigies milies: idest uiginti milia: qa pdicatores diaboli erunt trãsgressores decalogi. Mille dicunt qa pseuerabũt in trãsgressione tal

Cum aũt sint nouẽ ordines Angelorum ad decimũ q cecidit dena milia referunt. Arma p̄sati exercitus erũt loricæ igneæ & sulphureæ: & hiacintinæ. Quibus feruor iræ in sæculi principibus: simulatio sanctitatis in p̄dicatoribus: tetor doctrinæ in peruersis Doctoribus & p̄lanis signatur: in qbus regnabit sup̄bia: cupiditas terrenorum: ac luxuriæ fetens sulphur: ut ibidẽ ĩ textu subiungit. Modus uero p̄liãdi describit a. B. Io. in hæc uerba: P̄tãs eqrorum in ore eorum est: & i caudis eorum. Nã caudæ eorum similes serpentibus habẽtes capita: & in his nocẽt. os ap̄tã malorum p̄dicationẽ signat: cauda occultã siue os rationũ uim rep̄sentat: cauda largitionẽ bonorum tẽporaliũ: q in fine uenenũ infundũt.

CONTRA EXERCITVM diaboli sic ordinatum erit exercitus sanctorum nõ publice sed occulte pugnans: muneribus cælestibus singulariter a Deo tũc acceptis: Quæ magnis uerborum sacramentis a. B. Io. capitulo. x. imediate subinferuntur.

Primũ erit accensio amoris Christi fideliũ erga humanitatẽ ac diuinitatẽ Christi: sicut ĩ primitiua extitit ecclesia.

Secundum erit: quoniam reperientur uiri contẽplatiui terrena omnino deserẽtes.

Tertiũ q p̄dicatores quãuis occulte p̄dicabunt: at uerũ & purissimũ uerbũ Dei Christi fidelibus ãnunciabunt.

Quartũ erit: qm̃ Eccl'ia illuminabit uero intellectu diuinarum literarum: Quæ illuminatio semp fuit scutũ inexpugnabile Imperii militantis Eccl'iæ. Si textus p̄adductus attẽte ꝯsideretur: ista significare uidebitur.

SECVNDO PVGNA Diaboli futura tẽpore Antichristi ꝯtra imperiũ militãns eccl'iæ habet Apoc. xii. Et uisum est ait aliud signũ ĩ cælo: Et ecce draco magnus ruffus: habẽs capita septẽ & cornua decẽ: & in capitibus suis septẽ diademata: & cauda eius trahebat tertiã partẽ stellarum cæli. Quibus uerbis Astucia diaboli declarat in futura pugna cũ dicit draco: potentia in uerbo magnas: sæuicia uero cum ruffus astruit hic habiturus est septem capita: idest septẽ malos spiritus ꝯtra septẽ dona spiritus sancti. Decẽ cornua sunt decẽ reges: ut habet Dan. vii. septẽ diademata sunt septẽ uictoriæ quas obtinebit de succũbentibus in bello. Cauda erit falsa p̄dicatio suorum sequaciũ: uel deceptio simulata: uel hypocrisis. Tertia pars stellarum est tertia pars Angelorum q cũ Lucifero ceciderunt. Nã, ut inqt Albertus Magnus i expositione huius textus: Prima pars Angelorum sunt assistentes: secũda pars boni ministrãtes: Tertia pars eorum q nec assistere nec ministrare uoluerũt: sed Lucifero ꝯsenserũt. Hi oẽs suffragabunt Antixp̄o ac seqcibus eius qũ ualebũt.

ECONTRA SI ALIT imperiũ militãtis Ecclesiæ: sicut dicit in prædicto cap̄lo. Mulier: idest eccl'ia amicta sole: scilicet Christo: & luna: idest affectio huius mũdi: quẽ tunc p̄seuerantes in eccl'ia p̄fecte ꝯtẽnent: ideo dicit sub pedibus eius: & in capite eius corona stellarum duodecim: idest in Christo capite duodecim fructuũ ornatus & habitus: q tunc uberti stillabunt ĩ corda fideliũ a Christo. Habebit quoq ea tẽpestate principẽ Eccl'iæ gloriosissimũ Sãctũ Michaelẽ cũ exercitu potẽtissimo Beatorum Angelorum: q pugnabunt pro imperio militãtis Eccl'iæ: ut in cap̄lo. xii iã adducto habet: pariter & a Daniele p̄pheta. Verũ cũ p̄dictis sanis possit pugnæ ordo p̄cipi: igenuo lectori diuinarũ litterarum altiores sensus uariasq sanctorum Doctorum ĩterp̄tationes iuestigãdas relinqmus.

Ad primũ ergo dicendũ est: q p illã solitudinẽ intelligere possumus humiliationẽ exteriorẽ Eccl'iæ: Nã tunc sancti fere oẽs latebunt interiori bello pugnantes cõtra diabolũ.

Ad secundũ dicendũ: illa esse uerba sequaciũ Antichristi: q: ut dicit Aymo: uerũ dicũt q̃tum ad hoc: qa neq potẽtia: neq miraculorum fraude ĩ renoatis tp̄ibus similis ei apparuit. similiter de pugna seculari dicit uere: q nullus rex tp̄alis poterit pugnare cũ eo Falsum uero dicunt si de pugna spirituali ĩtelligat: q̃ tũc pugnabit imp̄iũ militãris Eccl'iæ cũ Antixp̄o.

Titulus qntus de Ordine p̄dicatorum prædicannum aduersus Antichristum.

DEinde considerandum est de ordine prædicatorum prædicãtium aduersus Antichristum: erit uero huius tituli unica quæstio.

Vtrum tẽpore Antichristi sint futuri prædicatores aduersus Antichristum prædicantes Quæstio Vnica.

AD hanc q̃stionẽ sic p̄cedit: Videt q tẽpore Antichristi nõ sint futuri p̄dicatores aduersus Antichristũ p̄dicantes: Primo qdẽ Christi fideles tunc latebũt ut dictũ est in superioribus. Igitur tũc p̄dicatores cessabunt.

Præterea Dan. ix. dicit q tunc deficiet ho

stia & sacrificiū: & Hier. vii. periit fides: & ablata ē de ore eorū. Igiť tūc ēt pdicatores dficiēt.

¶ Praeterea Apoc. xiii. diciť de Antichristo: Et data est illi potestas ī oēm tribū & populū: & linguā: & gentē. & adorauerūt eū oēs q inhabitant terram. Igiť uideť φ tpe Antichristi nō sint futuri pdicatores contra eum.

¶ In oppositū est qd habeť Apoc nono. Et Sextus Angelus tuba cecinit: & audiui uocē unā ex quattuor cornibus altaris aurei qd est ante oculos Dei: dicētē sexto Angelo q habebat tubā. Vbi Beda dicit φ hic text⁹ signat aptū bellū Antixpi & suorū. Angel⁹ uero hic: ut ibi cōiter dicūt expositores: pdicatores uniuersos q futuri sunt tpe Antixpi significat.

¶ RESPONDEO dicēdū: φ triplex ordo pdicatorū isurget ɔtra Antixpm circa tpa illius.

¶ Primus erit ɔtra hereticos: quorū maior infestatio tēpus Antichristi pcurret: ut inquit Beda sup nono cap apocalipsis: Nam iuxta expōnem ipsi⁹ Bedae uicino tēpore Antichristi in toto terrarum orbe ita diffusae erūt hereses & sectae impietatis ut sathanas uisurus sit apuisse puteū abyssi: eius ardentis fornacis fumus erunt illae hereses: Et hi heretici hēbūt regem Diabolū: Angelum abissi: cui nomen Labaddon hebraice. Apollonion graece: exterminās latine: īpugnabuntq; impetiū militātis Ecclesiae armis ac potētia secularī. Ad tantā quoq; deuenient potētiā: ut Christi fideles ī diebus illis qsituri sint mortē: & nō inuenient. Credidenim ego sana ratiōe singulariter heresim Maumethi his uerbis a. B. Ioāne signari: ac nouas hereses quas ī corde christianorū seminabit Diabolus ante tēpus Antixpi. Fuit āt heresis illa Maumethanorū maximus gladius Fidei christianae inter oēs quos usq; adhuc sustinuit. Ideo Ioānes euāgelista unū ueh ex trib⁹ q uentura sunt ī imperio militātis Ecclesiae uocat illā dicens: Veh unū abiit: & ecce ueniunt adhuc duo ueh post haec. Tribus uero nominibus nominaťhebraice scilicet: graece: & latine qm sup hoīes multos illarū triū linguarū potestatē habebit: eorū peccatis exigētibus.

¶ CONTRA HAS hereses nou⁹ ordo pdicatorū insurget: q fidē tutabiť meritis: uerbo: ac sana doctrina. Qui ordo pdicatorū signať per Angelū quītū tuba canentē ut ait Beda. Recte uero Angeli ordinē pdicatorū signāt: qa eterna bona nobis nūciāt: & nobis ministrant sicut Angeli Deo. Itē quia debēt esse spūales & nō carnales psal ciii. Qui facis Angelos tuos spūs. Itē qa debēt eē ɔtēplatiue caelestes. Math. xviii. Angeli eorū semp uidēt faciē patris mei qui ī caelis est. Inter quos ex Ordine nostro pdicatorū turba est īnumera: q usq; adhuc exēplis accensi. B. Dñici patris nostri sanguine decorati sancti Petri martyris: atq; instructi catholicae fidei doctrina Sancti Doctoris Thomae de Aquino ueritatē tueniť christianā. Quibus etiā donec armat⁹ extitetit ordo pdicatorius scutū erit inexpugnabile Ecclesiae contra hereses.

¶ SECVNDVS ORDO pdicatorū erit tpe Antichristi: q̄ quāuis in paruo erūt numero: tūc pdicatores: feruescēte principū psequutione aduersus Christi fideles: uel ut nōnulli doctores dicūt: amore terrenorū. ac multi ignorātia sacrae scripturae: pp quā nesciēt ɔfutare expositiones extortas pdicatorū Antichristi. & sic īplebiť illud Math. xxiiii Stellae cadēt de caelo: idest doctores decidēt ab intellectu ac studio sacrae scripturae.

¶ TERTIVS ordo pdicatorū erit eodē tpe Antixpi: de quo ordine dicunť qnq; Apoc. xi.

¶ Primū: φ duo erūt de hoc ordine: Et dabo inqt duob⁹ testib⁹ meis. Nomina eorū loco padducto nō ponunť: sed Helyas unus erit: ut expsse habeť Malachiae ultimo. Ecce ego mittā uobis Heliā ut ɔuertat corda patrū ī filios. Dicitur uero cōiter φ alter erit Enoch: ex eo φ trāslatus ē Ge v. & Enoch ambulauit cū Deo & nō cōparuit: qa tulit il'ū Deus. Al q tñ dixerūt φ Moyses erit ille alter. qd ɔiciūt ex hoc: φ Christus apparuit tribus discipulis cū Moyse & Helia. Cōcordāt tñ doctores sancti φ ille sit Enoch. Secūdū ē tēpus pdicationis eorū: Et pphetabūt inqt: diebus mille ducētis sexaginta: idest toto tpe tyrānidis Antixpi: qd erit triū ānorū: & dimidii fere. Tertiū ē habit⁹ istius Ordinis: Nā amicti erunt saccis idest uilib⁹ pānis: Aymo. Quia pñiam quā pdicabūt ore ēt habitu ostēdēt. Quartum ē pfectio atq; auctoritas sanctorū Enoch & Heliae. hi sunt inqt. B. Ioānes euāgelista duae oliuae Glo: spiritu uncti qoātū ad donū geminae charitatis: scilicet Dei & pximi q p oleū signaťqa sicut oleum aliis liquorib⁹ supereminet: ita charitas aliis uirtutib⁹. Et duo cādelabra Glo dātes lumē aliis. In ɔspectu dñi terrae stātes. Glo Quod Deo placet attēdētes Et si qs uoluerit eis nocere: idest a bono proposito reuocare: Ignis exiet de ore ipsorum: idest sciētia spūalis: q dr ignis pp sui uirtutē. Et deuorabit inimicos eorū: idest ipotētes reddet ad resistēdū. Hi habēt potestatē claudere caelū ne pluat dieb⁹ pphe

tiæ illorũ. Expoſitio Alberti ad litterã: ne pluat
tpe ꝓphetiæ eorũ: ſcilicet p tres ãnos ſere & di
midiũ. Hoc fuit figuratũ tertii. Regũ: ubi ad
ꝓces Heliæ clauſum ẽ cælũ ne daret pluuiã
tribus ãnis & ſex mẽſib⁹. Et poteſtatẽ habẽt
ſup aquas eas ↄuertẽdi i ſanguinẽ. Ad litterã:
ſicut legit factũ i Aegypto. Exo. vii. & pcutere
terrã omni plaga: ſicut Moyſes pcuſſit Aegy
ptũ donec filios Iſrael educeret de Aegypto.
Sed qa nõ legit ꝙ iſti debeãt uti poteſtate iſta
tpe Antixpi: ideo nõ debet hic attendi ſenſus
litteralis: ſꝫ ſpũalis. Hæc Albert⁹. Videat uero
ſenſus ſpũalis in gloſis. Quintũ & ultimũ: eſt
mors & reſurrectio Sãctorũ Enoch & Heliæ.
Et cũ finierint inqt. B. Ioãnes: teſtimoniũ ſuũ:
beſtia quæ aſcẽdit de abyſſo faciet aduerſus
eos bellũ: & uincet illos nõ uerbis ſuperãdo:
ſꝫ interficiẽdo. Ideo ſubdit: & occidet eos: &
corpora eorũ iacebunt in plateis ciuitatis ma
gnæ: q uocat ſpũalite Sodoma & Aegypt⁹:
ubi & dñs eorũ crucifixus ẽ: & uidebũt de tri-
bubus & populis & linguis & gẽtib⁹ corpora
eorũ per tres dies & dimidiũ: & corpora eorũ
nõ ſinent poni in monumentis. Et inhabitã
tes terrã gaudebũt ſup illos: & iocũdabunt: &
munera mittẽt iuicẽ: qm̃ hi duo ꝓphetæ cru
ciauerũt eos q habitãt ſup terrã. Et poſt dies
tres & dimidiũ: ſpiritus uitæ a Deo intrauit i
eos: & ſteterũt ſup pedes ſuos: & timor magn⁹
cecidit ſup eos q uiderũt eos: Et audierũt uo
cẽ magnã de cælo dicentẽ eis: Aſcẽdite huc.
& aſcenderũt in cælũ in nube: &, uiderũt illos
inimici eorũ. Hec. B. Ioãnes euangeliſta.

OPINIO ETIAM aliquorũ ẽ: ut Ioãnis
Dũici & Theophyli: ꝙ Ioãnes euãgeliſta nõ
ſit adhuc mortu⁹: ſm̃ illud Ioãnis ultio. Sic
eũ uolo manere donec ueniã: ſed in paradiſũ
terreſtrẽ trãſlatus ueniet & ipſe ꝑdicatur⁹ ad
uerſus Antixpm. Huic opinioni quãuis aliq̃
ratio atq; auctoritas ipſiuſmet. B. Ioãnis poſi
ta ſit ea q̃ de Enoch & Helia dicta fuere ſuf
fragent: nõ tñ cogunt. Quare iudicio pruden
tis lectoris iſta relinqm⁹. Et p hec patet reſpõ
ſio ad primũ & ad ſecundum.

Ad tertiũ ergo dicẽdum ẽ: ꝙ nõ oẽs adora
bunt Antixpm: Ideo poſt illa uerba ſcribit:
Quorũ nõ ſunt ſcripta nomina in libro uitæ
Agni q occiſus eſt ab origine mundi.

Titulus ſextus de uictoria Imperii mi litantis Eccleſiæ contra Diabo lum & Antichriſtum: ac eorum ſequaces.

DEinde ↄſiderandũ ẽ de uictoria ĩpe
rii militantis Eccliæ ↄtra diabolũ &
Antixpm: ac eorũ ſeqces. Erit uero
ꝑſentis conſiderationis unica q̃ſtio.

Vtrum Imperium militantis Eccleſiæ ſu perabit Antichriſtum: Quæſtio unica.

AD hanc q̃ſtionẽ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ
Imperiũ militãtis Eccliæ nõ ſupera
bit Antixpm: primo qdẽ qm̃ de Anti-
chriſto dicit Apoc. xi. Et cũ finierit teſtimoniũ
ſuũ: beſtia q̃ aſcẽdit de abyſſo: idest Antixps:
faciet aduerſus ſctõs bellũ: & uincet illos. Igit
ĩperiũ militantis Eccliæ nõ ſupabit Antixpm.

Præterea. Fuga ẽ uicti nõ uincẽtis: ſꝫ ecclia
tũc fugiet i deſertũ ut dictũ ẽ: ergo nõ uincet.

Præterea. Apoc. xiii. dicit: ꝙ Diabol⁹ faciet
ut qcũq; nõ adorauerit ymaginẽ beſtiæ. ſ. An-
tixpi: occidat. Igit Diabolus ꝑ Antixpi oẽs
ſuperabit aut uictoria ſpũali: aut corporali. Et
p ↄſequẽs in ea pugna ĩperiũ militãtis Eccliæ
nõ ſuperabit uincens: ſed ſuperabitur.

In oppoſitum ẽ qd habet. Apoc. xi. Et ꝓie
ct⁹ ẽ draco ille magnus: ſerpẽs antiquus: q ſe
ducit uniuerſum orbẽ: & ꝓiectus ẽ in terrã: &
angeli eius cũ eo miſſi ſunt. Et paulo inferius:
& ipſi uicerunt eum pp ſanguinẽ Agni.

Reſpõdeo dicẽdũ: ꝙ uictoria Impii militã
tis Eccleſiæ aduerſus diabolum ꝓmiſſa fuit
Petro cum ei xps dixit: & portæ inferi nõ ꝑ
ualebũt aduerſus eã. Itẽ luce. xxii. Ego rogaui
p te ut nõ deficiat fides tua, ꝓnũciata quoq; p
Dauid pſal. xc. Sup aſpidẽ & baſiliſcũ ambula
bis: & ↄculcabis leonẽ & draconẽ. Manifeſta
bit uero toti mũdo: primo i morte Antixpi: Nã
teſte Magiſtro i hyſtoria: ac multis catholicis
Doctorib⁹: poſtq̃ Antixps aſcẽderit i tãtã ſup
biã ut poſt ſimulationẽ ſuæ mortis ac reſurre
ctionis dicat ſe publice i cælũ aſcẽſurũ: ſuper
montẽ oliueti ſtans fulminabit. De morte An
tixpi quãuis nõ ponat mod⁹ eius: habet expſ
ſe Danielis octauo: & xi. caplo i fine: & ſcdæ
ad Theſalo. ſecũdo. & Apoc. xyii.

Secũdo manifeſtabit hæc uictoria: qm̃ oc
ciſo Antixpo ex ſeqcibus ſuis multi deficiẽt:
& iter eos magni orient tumult⁹: & q uixerit
i magno timore erũt: multiq; ad dãdã gloriã
Deo cæli ↄuertent. Que oia ſignificãt Apoc.
xi. Et i illa hora inqt. ſ. poſt aſcẽſum Enoch &
Heliæ: p qd dat intelligi ꝙ cito poſt interitum
Enoch & Heliæ ſequet mors Antixpi: factus ẽ
terræmotus magnus: & decima pars ciuitatis

ceecidit:& occisa sunt i terræmotu noia hoium septē milia:& reliq i timorē missi sunt:& dede rūt gloriā Deo cæli. Veh secundū abiit:& ecce ueh tertium ueniet cito. Hæc ibi.

¶ Ad primū ergo dicēdum: ꝙ Sancti illi ꝯtra quos faciet bellū erunt Enoch & Helias: quos prio supabit morte tpali iterficiēdo: sed i patiē tia sua tādē uicēt resurgēdo gloriosi ot dcm ē.

¶ Ad secundū dicēdū: ꝙ fugiēs ad tēpus sæpenomero uictor euadit: quāuis dū i fuga ē inferior uideat. Imperiū militātis Ecclīæ pariter subcūbere qdē uidebit uiuente Antixpo: sed eo occiso e fuga rediēs trophea uictor referet.

¶ Ad tertium dicēdū: ꝙ nō oia q̄ uoluerit Antixps efficere poterit. Faciet igit legē: istituēdo ut occidat qcūq; seq eū noluerit. Illa uero lex ñ obseruabit: oimo de: xpo maxio fidelib⁹ multis ꝯstātiā animi pstāte adoersus impiā eā legē.

¶ Titul⁹ Septim⁹ de fœlicissima tēpestate futura i iperio militātis Ecclīæ post iteritū Antixpi.

Post ꝯsiderationē eoꝝ q̄ pertinēt ad ꝯditiones tēpoꝝ Antixpi disputandum ē de tpe sequēti itermedio inter mortē Antixpi & diem iudicii: Circa quod quæruntur duo:

¶ Primo: An post mortē Antichristi Imperiū militantis Eccleſiæ aliqoo tempore durabit ante diem iudicii uniuersalis:

¶ Secūdo: An tēpestas itermedia inter mortē Antichristi & diem iudicii erit fœlicissima.

¶ Vtrum post mortē Antixpi Imperiū militātis Ecclīæ aliquo tpe durabit usq; ad diē iudicii uniuersalis. Quæstio Prima.

Ad primā q̄stionē sic pcedit: Videt ꝙ post mortē Antixpi Imperiū militantis Ecclīæ nullo tpe durabit usq; ad diē iudicii. Prio qdē: qm̄ saluator loqoēs de tribulatione dierū Anoxpi dicit Math. xxiiii. Statim aūt post tribulationē dierū illoꝝ. s. tpis Antixpi: sol obscurabit: & luna nō dabit lumen suū: & stellæ cadent de cælo: & uirtutes cæloꝝ ꝯmouebunt: & tūc parebit signū filii hoīs i cælo. s. iudicaturi: ut ex sequētibus patet. Igit nullum uidet futurum tēpus intermedium post interitum Antichristi & diem iudicii.

¶ Præterea. Apoc. xi. legit: ꝙ post ascensionē Enoch & Heliæ. Septim⁹ Angelus cecinit: iter cetera dicēs: & aduenit ira tua & tēpus mortuorū iudicari. Igit uidet ꝙ aut nullū aut paruū tēpus intermediū erit post mortē Antixpi: q ut dictū fuit: posterior erit morte Enoch & Heliæ.

¶ Præterea. Apoc. xviii. dicit de Babiloniæ regno aduerso imperio militātis Ecclīæ: ꝙ Angelus post interitū Antixpi exclamauit in fortitudine dicēs: Cecidit cecidit Babilon magna: & post pauca subinfert: Ideo i una die uenient plagæ eius: mors & luctus: & fames: & igne cōburet. Igit uidet ꝙ post mortē Antixpi una tātū die sit duraturū Imperiū militantis Ecclīæ.

¶ In oppositum est quod Apoc. octauo dicit glosa: Post mortē Antichristi pax erit i Ecclīa.

¶ RESPONDEO DICENDVM ꝙ ꝯsiderāti diuinas litteras manifestū est imperiū militantis Ecclīæ duratuꝝ p aliquod tēpus post antichristi mortē: Nā Matth. xxiiii. de die iudicii loquēs saluator ait: Sicut āt i dieb⁹ Noe ita erit & aduētus filii hoīs. Sicut. n. erāt in diebus Noe ante diluuiū comedētes & bibētes: nubētes & nuptui tradētes: usq; ad eū diē quo intraoit Noe i archā: & nō cognouerūt donec uenit diluuiū & tulit oēs: ita erit & aduentus Filii hoīs. Ista nāq; oerba sunt de tpe imediato ante diē iudicii: ergo durabit iperiū militātis Ecclīæ per aliquod tēpus: i quo hoīes uitā degēt sicut nūc. Quod clare exprimit cū dicit: nuptui tradentes: & reliqua. Hoc tēpus describitur Apoc. viii. Cū. B. Ioānes oidit post maximā tribulationē Antixpi fieri silentiū in cælo. & cū aperuisset inqt sigillū septimū: factum est silentiū i cælo quasi media hora. Vbi Beda dicit: Post interitum Antixpi requies aliquātula futura creditur in Ecclīa. Hanc ioterpretationē sequunt Glosa: Magnus Doctor Albertus: ac multi.

¶ Ratione quoq; persuadet: Nam Deus est q post tempestatē tranqllum facit. Conuenit. n. bonitati Dei: qua oniuersi temperat actiones. Omnium uero tempestatū maxima erit tribulatio Antichristi. Neq; minoris erunt bonitatis homines: imo maioris futuri tēpore Antichristi q̄ fuerint tempore Noe: de quibus dicitur: Omnis quippe caro corruperat uiam suā. Ge. vi. Quos tamen Deus per multū tpis expectauit ut ꝯuerterēt. Igit pp diuinæ bonitatis rationē: & ut detur hoibus tps quo reuerti possint ad pñiam: Imperiū militātis Ecclīæ pseuerabit.

¶ QVANTVM VERO sit duratuꝝ multiplex est modus dicendi. Quidā nanq; dicunt ꝙ ad minus quadragintaquq; diebus: ex eo ꝙ dicitur. Dan. xii. Beatus qui expectat ad dies M. cccxxxv. Et ante ista ponitur tēpus psequutionis Antichristi quo auferetur iuge sacrificiū Christi: numerus uidelicet dieꝝ mille ducent

nonaginta:idest tres ãni cum dimidio: quibus addendo quadragintaq̃nq; fiunt M.ccexxxv.

¶ Alius modus respondendi est:ut sere tantũ tpis detur illis hoĩbus ꝯuertendi ad Christum quantũ est ꝯcessum hoĩbus ante diluuiũ:q fuerunt ãni centũ & uiginti:ut habet Ge.capl'o.vi. Cuius ratio uidet esse:qa hoĩes huius ætatis saluator assimilauit hoĩbus tpis Noe : ut dictũ est.

¶ Tertius modus rñdendi est:qm̃ tps ab aduẽtu Christi usq; ad finẽ mundi a spũsancto uocatur hora. Priæ Ioãnis. Filioli: hora nouissima est. Similiter Matth. secũdo. Hi nouissimi una hora fecerũt. dimidia uero hora uocat tps post interitum Antixp̃i ut dictũ fuit. erit itaq; secundũ hunc modum rñdẽdi duratura Eccl'ia fere tot ãnis quot ꝓcesserũt usq; ad aduẽtũ Christi.

¶ Quartus modus rñdendi est:qm̃ in diuinis litteris mille ãni pro una die accipiuntur. psal. lxxxviiii. Quoniã mille ãni ante oculos tuos tanq̃ dies externa, quæ ꝑteriit. Duodecim uero sunt horæ diei. Io. xi. Nõne. duodecim sunt horæ diei? Illud autẽ tps erit tps dimidiæ horæ ut dictũ est. Igit erit illud tẽpus duodecima pars mille ãnoꝝ. Hunc modũ arguendi uidet seq B. Hieronymus sup psal. Dñe refugium.

¶ Vltimus modus rñdendi:ut quãtitas determinata tpis illius sit nobis penitus ignota : ꝑ p dictum Saluatoris actuũ primo: Nõ est uestrũ nosse tpa uel momenta q̃ pater posuit in sua potestate. Et hunc modũ sequit. B. Augustin9 xix. de Ci. dei:in determinatione talium q̃stionum. Hinc Saluator de ultimo die ait Matth. xxiiii. Diem illũ nemo scit nisi sol9 pater. Duo ergo sunt nobis nota de illo tpe:q scilicet erit: & q nõ multũ durabit. Inde Albertus Magn9 super Apoc. octauo capl'o ĩ principio ait : Hic determinat apertio sigilli septimi:qua manifestatur status Ecclĩæ post tẽpus Antichristi:quãdo.s. dabit pax Eccl'iæ:sed parũ durabit. Hæc ille. Itẽ glo. ibi sup uerbo quasi media hora dicit:qa cito uenit ad iudiciũ. Mũdi uero arguẽdi ꝑdicti nõ sunt necessarii:qa hura pro tpe indeterminate accipit:Ad Ro. xiii. Hora est iam nos de somno surgere. Ratione quoq; breuitatis statim a Christo uocat:qm̃ omne tps eternitati ꝯparatũ ꝑcipue breue:ueluti ĩperceptibile tps est. Et p hec patet respõsio ad primum.

¶ Ad secundum ergo dicẽdum est:q ut dicit Apoc. x. In diebus uocis septimi Angeli:cũ ceperit tuba canere consumabit mysteriũ Dei: sicut euangelizauit per seruus suos prophetas. Quæ uerba cõiter sic exponunt:In diebus septimi Angeli:idest in diebus ultimoꝝ ꝑdicatorum:q p tempus Antichristi. Cũ ceperit tuba canere:Aymo:cum ceperit sancta Eccl'ia suam ꝑdicationẽ diffundere consumabit mysterium Dei: idest quod modo latet:siue sint ꝓmia bonoꝝ:siue tormenta maloꝝ. Sicut euangelizauit per seruos suos prophetas:Quoꝝ sicut Aymo ait:omnis intẽtio fuit de Domini aduẽtu & sæculi ꝯsumatione prophetare. Ideoq; tunc perficietur sicut ante ꝑdictum est. Significatur itaq; q in illa ætate statuꝝ erit iudicium. Cuius tñ ætatis nulla ponit quãtitas certa durationis. Ad tertium dicẽdum est:q una illa dies significat diẽ iudicii : ut cõiter exponitur : quæ nõ dicitur futura ĩmediate post mortẽ Antichristi. Ideo negatur consequentia.

¶ Vtrum tempestas Intermedia inter mortem Antichristi & diem iudicii erit fœlicissima: Quæstio Secunda.

AD secundam q̃stionem sic proceditur: Videtur q tẽpestas intermedia inter mortẽ Antichristi & diem Iudicii nõ erit fœlicissima. Primo quidẽ:sub hac tempestate uenient formidabilia signa formidabilia ultimi iudicii:arescentibus hoĩbus ꝑ timore & expectatione coꝝ q̃ superuenient uniuerso orbi: ut dicit Lucæ. xxi. Igitur tempestas post interitum Antichristi nõ erit fœlicissima.

¶ Præterea. Charitas in Deum q̃ in populis reperitur : ꝑcipue conferre uidetur ad fœlicitatẽ temporis:sicut dicitur in psal. cxliiii. Beatũ dixerunt populum cui hec sunt:Beatus populus cui9 dñs Deus eius. Sed ea tẽpestate deficiẽt fides & charitas : Iuxta illud:filius hominis ueniens in terram scilicet ad iudicandum:putas ne ĩuenier fidẽ in terra? Itẽ Matth. xxiiii. Quoniam abundabit iniquitas:refrigescet charitas. Ergo illa tempestas nõ erit fœlicissima.

¶ Præterea prime. ad Ti. iii. dicit:In nouissimis diebus instabunt tẽpora periculosa. Erunt homines amãtes seipsos:cupidi:elati : superbi: blasphemi:parentibus nõ obedientes:ingrati: scelesti:sine affectione:sine pace:criminatores: incontinentes:imites: sine benignitate:proditores:proterui:tumidi: uoluptatũ amatores magis q̃ Dei: habentes quidem speciem pietatis: uirtutem uero eius abnegantes. Igitur ea tempestas erit infœlicissima.

¶ In oppositum est : q̃a pax omnimoda erit in tẽpio militantis Eccl'iæ ut dicit glo. in principio, octaui capituli Apoc. Destructio quoq;

Antichristo Diaboli potẽtia diminuetur: & ad terram proiiciet ut dictum est. Igitur illa tempestas erit fœlicissima.

¶ Respõdeo: dicẽdum ꝙ iuxta expositionẽ Doctoꝝ status ĩperii militãtis Ecclĩæ post tps Antixpi quĩ dabit pax Ecclĩæ: quasi clausus latebat ĩ scriptura: sed. B. Io. ĩ pricipio octaui capituli Apoc. illũ ostendit dicẽs: Et cũ aperuisset sigillũ septimũ factũ est silentiũ ĩ celo quasi dimidia hora: Quo silentio futura reges ac pax in Ecclĩa signatur post interitũ Antichristi ut ait Beda. Pars uero huius tẽpestatis multas habebit cõditiones q̃ ad fœlicitatẽ terrenã conferunt: pariter ac spiritualem.

¶ Prima erit pax: de qua iam satis dictum est.

¶ Secũda erit: qm̃ tunc ꝑdicabit fides ac uerꝰ intellectꝰ diuinaꝝ litteraꝝ. Erit qꝫ maior illuminatio cordiũ circa diuina: siue ꝓp abundantiã gratiæ: siue ꝓp ꝑdicationẽ Enoch & Heliæ ꝑcedentẽ: ipse.n. Helias exponet secũdũ uerũ intellectum litteras diuinas: qbus corda patrum conuertet in filios: ut dicitur Malachæ ultimo. Tertia conditio erit. Conuersio plenaria iudeorum. Viso.n. interitu Antichristi effecto diuino iudicio iudei de facili ad adorandum Christum maximum conuertentur: ut habetur a Beato Paulo ad Ro. Vndecio. De hac conuersione iudeoꝝ exponitur illud psal. qnquagesimi octaui: Cõuertentur ad uesperã: & famem patientur ut canes: ueluti ibidẽ glosa dicit Implebitur quoqꝫ illud Micheæ ultimo. Deponet oẽs iniqtates nostras: & proiiciet oĩa peccata nostra. Hanc ẽt cõuersionem plenariã iudeoꝝ ꝑdixit longe ante Azarias ꝓpheta occurrens Aza Regi Iuda reuertenti a ꝑlio cũ magna uictoria dicens. ii. para. xv. Transibunt ãt multi dies ĩ Israel absqꝫ sacerdote: absqꝫ doctore: & absqꝫ lege. Cũqꝫ reuersi fuerint ĩ angustia sua ad dñm Deum Israel & q̃sierint eũ: inuenient. Quarta ꝯditio: Oẽs pene mundi natiões colla submittent impio militãtis Ecclĩæ. Q. dñ si ĩ aliqua regiõe ꝑ tpa retroacta nõ fuit fundata ecclĩa tunc fundabitur: & cũ effectu ꝑdicabitur euãgeliũ: ut illud Saluatoris impleatur Math. xxiiii. Et cũ ꝑdicatum fuerit hoc euangelium ĩ toto mundo: tunc ueniet ꝯsumatio. Non tñ lex Antichristi aut sequaces eius ex toto cessabũt teste ẽt. B. Vincen ꝑdicatore ꝑcipuo ĩ suis sermõibꝰ: multũ ꝑseuerãtibꝰ ꝓp obstinationẽ ac dei reprobationẽ: pctĩs illoꝝ id exigẽtibus. Quinta ꝯditio: Tunc ꝑdicabunt pœnæ futuræ dãnatis hoibus ac Demonibꝰ. Hæc ꝑdicatio ꝑnunciata fuit singulariter a. B. Io. Euangelista Apoc. xv. & xvi. ꝑ septẽ Angelos hñtes septẽ plagas nouissimas: ĩ qbus ꝯsumata est ira Dei.

¶ Sexta ꝯditio: cognoscetur iudicii uĩs certa ꝓpinqtas: licet ãnus ac dies ignorabunt. Neqꝫ uero hoĩes ꝓpterea cessabunt ab his q̃ ad rem publicã spectant humanã: serentes ac plantantes uineas: nubẽtes: nuptuiqꝫ tradentes: sed erũt hoĩes sicut ait Saluator Matth. xxiiii. sicut in diebus Noe edentes ac bibentes: qbus repente & inexcogitate: sicut fur ĩ nocte: ultimũ superueniet iudiciũ. Signa uero ultimi iudicii: q̃ nõ ꝑcesserunt (multa.n. cõplebuntur ante aduentũ Antichristi atqꝫ illius tpe) in ultima parte huiꝰ tẽpestatis ꝯsũmabuntur. Nam humana generatio non ꝑibit donec omnia impleantur. Et per hæc patet responsio ad primum.

¶ Ad secũdũ ergo dicẽdũ ẽ: ꝙ q̃ ĩ auctoritatibꝰ adductis dicũt futura d̃ defectu fidei & charitatis: ĩtelligẽda sunt fore ꝑcipue tpe Antixpi: cuius uicinæ tẽpestatis: quã Apl̃s uocat nouissimos dies ꝓp ꝓpinquitatẽ ad iudiciũ uñe: & qa erit in ultima parte ultimi status impii militantis Ecclesiæ supra dictũ fuit: homines erunt amantes seipsos: & reliqua q̃ a Beato Paulo enarrant. per quæ patet responsio ad tertium.

¶ Titulus octauꝰ de iudicio uniuersali Imperii militantis Ecclesiæ.

POST cõsiderationẽ tẽpoꝝ decursus impii militãtis Ecclesiæ determinandũ est de fine eiusdem imperii: Circa quẽ tria explananda sunt: Primũ est iudicium uniuersale impii militãtis Ecclĩæ. Secundũ est Triũphꝰ Christi ac militum omniũ ingredientium cœlestem hierusalem. Tertium est inouatio mundi sensibilis: in quo triũphantes uicerunt. Circa iudiciũ uniuersale unica erit quæstio.

¶ Vtrum omnes homines in reassumptis corporibus simul iudicabuntur a Christo: Quæstio Vnica.

AD hanc quæstionem sic proceditur Videtur ꝙ omnes homines in reassumptis corporibus simul a Christo non iudicabuntur.

¶ Primo qdẽ: qa ph̃s dicit ĩ secũdo de generatiõe ꝙ ea quoꝝ substãtia corrũpit nõ reiterant eadẽ numero: sed hoiũm mortuoꝝ substantia

corrupta est: Igitur resurgere nequeunt & per
consequens nec simul iudicari.
¶ Præterea: Si oēs hoīes iudicabuntur simul
ꝯgregabuntur ī aliquo loco pticulari: ueluti ēt
Ioelis.iiii.dr. Cōgregabo oēs gētes: & deducā
eas ī uallē Iosaphat: & disceptabo cū eis. ſꝫ hoc
uidetur īpossibile īnumera hoīum existēte mul
titudine q per tot annorum milia fuere: Igitur
oēs homines non simul iudicabit.
¶ Præterea: Si Christus oēs hoīes simul iudi-
cabit aut secundū humanā naturā tm̄: aut secū
dum diuinā tm̄: aut secundū utrāq;: nō secūdū
humanā tm̄: qa tunc uidebunt filium hoīs ue
niētē ī nubib⁹ cæli cum pōtate magna & ma
iestate: q ptinēt ad expssionē diuinitatis. ergo se
cundum diuinā: qđ nō: Quia tunc diuinitas
manifestaret̄ reprobis: q sine gaudio uideri nō
pōt. Damnaõ uero ī supplicio sunt æterno oī
diuinitatis gaudio ppetuo priuati. Igit̄ oēs hoīes
ī reassumptis corporib⁹ sil̄ a Xp̄o nō iudicabūt.
¶ In oppositum ē articulus fidei dicēs: Inde
uenturus ē iudicare uiuos & mortuos. Ad cuius
aduentū oēs hoīes reddituri sunt de factis pro
priis rōnem. Item apoc.xx.dr. Et uidi mortuos
magnos & pusillos stātes ī ꝯspectu throni: &
libri apti sunt: & alius liber aptus est q est uitæ:
& iudicati sunt mortui ex his q scripta sunt
in libris secundum opera eorum.
¶ Respōdeo dicēdū: supposito ꝙ titul⁹ q̄stio
nis affirmatiu⁹ sit necessario credit⁹ declarāda
sūt tria: primum spectat ad p̄cedētia iudiciū uīe:
secundū ad ꝯcomitātia. tertium ad ꝯsequētia.
¶ CIRCA PRIMVM pbātur seq̄ntes ꝯclu-
siōes ex doctrina Theologoꝝ: p̄sertim sup.iiii.
sn̄iarum: pr̄ia est resurrectiōem mortuoꝝ: quā
fide tenemus. ēt pbabiliter ꝯuincit rō naturalis.
Probat̄ a S. Thoma ꝯtra gentiles.iiii.cap.lxxix.
p̄cipue: qa nihil ꝯtra naturā est ppetuum: Aīa
necessario remanet corpore deficiente: q ēt na
turali iclinatione ꝯiungitur corpori. Suadebit
igitur ratio naturalis ut aliquando anima se-
parata iungatur corpori: quod est resurgere.
¶ Ratiōibus uero Scoti aduersus p̄ītē rōnē
rn̄dim⁹ ī eo ope qđ đ immortalitate aīæ īscriptū
edidimus. Quāuis uero aīa sepata naturaliter
optet suo uniri corpori nullū tn̄ actiuum prīci
pium creatum poterit aīas sepatas corporibus
iungere: sed solo Deo opante. Cuius tn̄ actiōi
diuinæ p̄uii erunt Angeli ministrātes colligen
do cineres: easq; ueluo p̄parādo ad reparionē
humani corporis. Hinc priæ ad Thessa.iiii. ait
Ap̄ls: Dn̄s ī uoce Archāgeli descendet de cælo
& mortui resurgēt. Hæc.n. lex diuinitatis ē: ut īfe

riora & q trāsmutatiōe egēt: p Angelos admi-
nistret. Itaq; resurrectiōis mortuoꝝ tpe: q fient
in instanti Deus opabitur: q uero ī tpe: Angeli.
¶ Secunda ꝯclusio: Oēs hoīes resurgēt simul
& ī eodē istāti. Probatur sic: Oīum resurrectio
erit ī ultīo istāti sonitus tubæ Angelicæ: qđ erit
unum tm̄. Igitur ī eodem istāti oēs hoīes resur
gent. Inde Ap̄ls priæ ad Cor.xv. dicit: In mo-
mēto: ī ictu oculi. Diuersa uero illa q Ezechiel
ppheta futura in resurrectiōe p̄nunciat simul
fient. Qui populo rudi loq̄ns ueluti futura in
tpe expssit: sicut & de Moyse scribente opa sex
dierum: dicit. B. Augūs. Cum uero ait Ap̄ls pri
me ad Thes.iiii. Mortui q ī christo sunt resur-
gent primi: intelligendus est de primitate non
temporis sed dignitatis.
¶ Tertia cō: Quęq; aīa suū pprium corp⁹ re
sumet: Resurget.n. ē iterato surget: Eiusdē āt ē
cadere & surgere: Quare cū p mortē corp⁹ ca
dat: idē quoq; corpus necesse ē aīam reassume
re: si uera existit resurrectio. Hic Iob.cap.xxi.
hāc fidem astruens inq̄t. Scio ꝙ redēptor me⁹
uiuit: & in nouissimo die de terra surrecturus
sum: & ī carne mea uidebo Deū. Quæ igitur
sunt ī hoīe substantialia eadem resurgere ne-
cesse est: accidentalia uero minime.
¶ Circa horā aduenendū: ut ait. B. Thomas ī
quarto di.xlvii. ꝙ determinata hora tpis qua
fiet resurrectio sciri nō pōt p certo: ut dicit Ma
gister ī littera. Tamen pbabiliter satis a q̄busdā
dr: ꝙ resurrectio erit quasi in crepusculo sole
existente ī oriente: & luna ī occidente: qa ī tali
dispōe sol & luna creduntur creata: ut sic eoꝝ
circulatio cōpleatur penitus ad eundē punctū.
¶ CIRCA SECVNDVM: sit prima ꝯclusio:
Christus ī ultimo iudicio iudicabit nō solū in
natura humana: sed ēt secūdū naturā humanā.
Probat̄: Iudicare hoīes Christo ꝯpetit aliquo
mō secundū illā naturā secūdū quā hēt dn̄ium
sup hoīes: & potestatē introducendi hoīes ad
regnū uel excludendi: & secundū quā ē caput
Eccl̄æ: Sed oīa hæc ꝯpetunt Christo: nō solū
secundū diuinā naturā: sed ēt secundū huma-
nam. Ergo Christo cōpetit iudicare non solū
secundum diuinam naturam: sed etiam secun
dum humanam.
¶ Secunda conclusio: Christi diuinitas in iu
dicio a solis bonis uidebitur: Probatur: Dam-
nandi in iudicio uidendo christū non gaude
bunt: sed tristabunt̄. Sed si uiderent eius diui
nitatem gauderent & non tristarentur. Ergo
non uidebunt Chr̄isti diuinitatem.
¶ Tertia ꝯclusio: Quilibet ī ultīo iudicio le

gere poterit ĩ sua & aliena ꝯsciã oĩa merita &
demerita ꝓpria & aliena. Probat: Quicũq; ma
nifeste & euidẽter cognoscit aliqu sniam eẽ
iustã cognoscit merita sniæ. sed qlibet ĩ fina
li iudicio cognoscet manifeste & euidẽter sen
tentiã sui & alioꝝ esse iustã : ergo cognoscet
manifeste sua & aliena merita uel demerita.
¶ Quarta Cõclusio. Probabile ẽ ꝙ illud iu
dicium quãtũ ad disceptationẽ & sniam fiat
mentaliter & nõ uocaliter. Probat: Ad ultimũ
iudiciũ nõ reqrit ĩstrumẽtalis magnitudo tpis:
Sed si illud fieret uocaliter illa exigeret. Ergo
fiet mentaliter. Hinc. B. Augustin⁹. xxiii. de Ci
uitate Dei inqt: Si liber ille ex cuius scriptura
oẽs iudicabunt carnaliter cogitet: qs ei⁹ ma
gnitudinẽ aut longitudinẽ ualeat æstimare?
Aut quãto tpe legi poterit ĩ quo scriptæ sunt
uitæ uniuersoꝝ? Hec Augustin⁹: Unde ꝓbabi
le est ꝙ illa q̃ dicunt Math. xxv. nõ uocaliter
sed mentaliter itelligẽda sunt esse ꝑficiẽda.
¶ CIRCA TERTIVM. Lata snia ab ipatorẽ
Christo Deo boni ꝑmiabont: ut in sequẽti ti
tulo declarabit. Mũdus sensibilis p ignẽ pur
gatus q erit qoq; purgationũ egẽtib⁹ ĩtẽtiõe
pœnæ: extensionẽ equãdo omnino mũdos
existet: resolutis oibus cõpositis in quattuor
elemẽta: detecnsq; re ꝓbis demõib⁹ ac hoib⁹
in infernũ ꝙ cẽtrũ terræ occupabit. De igne
cõflagrationis logtur Dauid dicẽs: Ignis in
cõspectu eius exardescet: Itidem Diuus Au-
gustinus. xx. de ciuitate Dei ait: Sicut mun
dana aquaꝝ ĩundatiõe factum eũ diluuium:
ita mundanoꝝ ignium ꝯflagratiõe figura hu
ius mondi ꝑibit. Purgato orbe cessabit mot⁹
cæli sole ĩ puncto oriẽtis existẽte: luna uero ĩ
occidẽte: oibus ẽr syderibus decẽtissime resi-
dẽtibus ĩ iuxta illud Apoc. x. Iurauit p oiõẽtẽ
ĩ sæcula sæculoꝝ: q tẽpus nõ erit amphus.
¶ Verũ quãuis cõiter sacri doctores teneãt
motus celoꝝ desituros post diẽ iudicii: nõ id
tñ aut efficacissima rõne : aut diuinatũ literaꝝ
clara ꝓbatur auctoritate. Nã q de Apocalipsi
iducta sunt uerba de tpe nõ simpliciter: sed ĩ
quo ꝯsumabuntur mysteria tpis militantis
Ecclīæ itelligi possunt. Inde subiungit: Sed ĩ
diebus septimi Angeli cum cepit tuba canere
ꝯsumabit mysterium Dei. Paruulis uero cum
solo originali decedẽtibus uitã: locum: & opa
q̃iocundissima Deus imortalis ꝑstabit: qualia
mortalibus nota minime eẽ uoluit. I nane ue
ro ẽ talia rõcinatio[illegible] diuinis litteris ta
cẽtibus: æger n. ẽ humanus ĩtellectus: uanaq;
sæpe ominento fingit opiniões de supna uali-

bus dispotãs: nisi eidẽ certa diuinoꝝ eloqorũ
suffraget auctoritas. Quãobre[illegible]
aliter sentiẽdu determinasset de pueris nõ b-
ptizatis: ut nõnul[illegible] fatentur
ꝯfiteor tãq clarissime ratiocinati ex diuis l[illegible].
¶ Ad primũ ergo dicẽdũ ẽ: ꝙ so a [illegible]
corrupta ꝑmanẽtia eadẽ nõ [illegible] erant: diuina
ãt uirtute falsum ẽ. Cui respõsiõ: ut dictum ẽ:
humana ẽtrõ naturalis suffragat. Positis eisdẽ
pricipiis naturalibus: si uniant idẽ seq necesse
ẽ. Materia uero pria ac aĩa ꝑpetuo remanẽt: q
ubi reuniãt diuina uirtute idẽ redib. t homo.
¶ Ad secũdum dicẽdum: ꝙ si ad litera itel
ligat uallis Iosaphat: ꝯphẽdẽdum ẽst spatiũ
circũstãs quãtũ opus fuerit. Innumera at mul
titudo hoium ibidẽ locabit: ꝑcipue cũ mali ĩ
terra existẽt: boni uero ĩ aera sublenabuntur
Christo occurrẽtes. Verũ. B. Augũs ĩ libro. xx.
de ci. Dei uidet magis hoc referre ad iterpta-
tionẽ nois. Interptat. n. Iosaphat iudiciũ dñi:
uel dñs iudicat: qñ dicat. Congregabo oẽs &
deducã eos ĩ iudicio: nõ coi⁹ cũq; [illegible] dñroium.
¶ Ad tertiũ dicẽdũ : ꝙ diuinitas manifesta-
bit reprobis p signa & effectos potẽtiæ infini
tæ: qbus cõtrẽscẽt & dolebũt: diuinitas uero
p essentiã solis inotescet bõis. Videri autem
diuinitas hoc modo nequit sine gaudio.

¶ Titul⁹ Nonus de Triũpho Christi Impa-
toris ac militum omnium imperii mi
litantis Ecclesiæ ingredientium
cælestem hierusalem.

Einde cõsiderandũ est de Triũpho
Christi maximi ꝑpetui regis ac im-
ꝑatoris: militũq; oium in ꝑmanẽ-
tis Ecclesiæ ingredientium cælestẽ hierusalẽ.
Erit autẽ huius ꝯsiderationis unica quæstio.

¶ Vtrũ electi omnes post diẽ iudicii æqua
liter cum Christo triumphabunt.

A Dhãc q̃stionẽ sic ꝓced ĩ: Videt
ꝙ electi oẽs post diẽ iudicii cũ
Christo æqualiter triũphabũt.
¶ Prĩo qdem qa triũphus iste
beatitudo animæ & corporis erit:
sed ista beatitudo erit eadẽ: ig. & idẽ triũphus.
¶ Præterea. Exercit⁹ militẽ sequẽt. ũ Christũ
triumphantẽ pari pompa indutus & incedẽs
des[illegible] a beato Io. Apoc. xix. dicẽte & exer
citus q sunt in cælo sequebant eum in equis
albis uestiti byssino albo & mũdo. Igit ele-
cti omnes cũ Christo æqualiter triũphabunt.

¶ Præterea. Math. xx. dicitur: Acceperũt sin
gulos denarios: per quos pmiũ omniũ ele-
ctorũ signat ergo æqualiter oẽs triũphabunt.
¶ In oppositũ est: q Sancti erũt tunc sicut
stellæ in ppetuas æternitates: Sed stella differt
a stella in claritate: Igit etiã sancti nõ æquali-
ter cũ Cristo triũphabũt post diẽ iudicii.

¶ RESPONDEO DICENDVM: q cũ mi
litia sit uita uerorũ mẽbrorũ imperii militãtis
Ecclẽiæ: triũphus uero apud ueteres supmus
honor erat militib⁹ donat⁹ post deuictos ho
stes: ideo futura fœlicitas merito cõparat triũ
pho. Ordinẽ autẽ triũphãdi apud Romanos
singulariter accepim⁹ ab Appiano Alexãdri
no in tertio de bello punico: triumphũ Sci-
pionis Emiliani describente.

¶ AD CVIVS similitudinẽ Christi Maximi
ac omniũ militũ utriusq sex⁹ triũphũ inenar
rabilẽ inexcogitabilẽq aliquomodo balbutiẽ
tes explicem⁹. Imperatoris Christi primo glo
riã dicemus: dein q ad omniũ gloriã attinent
cõem: Demũ singularia in mediũ deducem⁹.

¶ Christi uero gloriã. B. Io. Apoc. xix. sic de
scribit: Et uidi cælum aptum. Et ecce equus
albus: Et q sedebat sup eum uocabatur fidelis
& uerax: & cũ iustitia iudicat & pugnat. Ocu
li aũt ei⁹ sicut flãma ignis: & in capite eius dia
demata multa: habẽs nomẽ scriptũ qd nemo
nouit nisi ipse. Et uestitus erat ueste aspsa san
guine: & uocabat nomẽ ei⁹ uerbũ Dei. Hæc
B. Ioãnes. Quibus uerbis gloria humanitatis
ac diuinitatis Christi describit: Humanitatis
qdẽ q erit pp unitatẽ: fidelitatẽ: ueritatẽ & eq-
tatẽ: donorũ multiplicitatẽ. Oculi. n. Christi:
ut ait glosa: dona sunt Spũssancti qb⁹ ecclẽiã
suã respicit: quorũ fructus aptissime tunc ap
parebunt. Diademata multa coronæ erunt
multæ ac ppetuæ ab humanitate hitæ pp di-
uinitatẽ. Hæc demũ humanitas aspsa sangui
ne erit: q tunc apparebit excellentissime fru
ctus passionis Christi. Gloria uero diuinitatis
ineffabilis erit. Nec. n. humano qspiã ingenio
attingere põt ea q tunc Deus imortalis aget:
cuius nutibus cuncta siue in cælo: siue in ter
ra siue intellectu uigeant: siue careant: applau
dere ac illius uirtutem ac maiestatẽ explanare
satagent: efficient: perficientq.

¶ GLORIA cõis oium militum imperii mili
tãtis Ecclẽiæ tunc ingredientium hierusalẽ cæ
lestẽ alia erit aĩæ: alia corporis. Aĩæ qdem erit
q̃ñ tunc interius felicitabitur habẽs oium no
titiã: siue i cognitiõe Dei siue p spẽs infusas:
siue p acqsitas: ac sensus q tunc pfectissime
actus suos exercebunt. Videre aũt Deum erit
beatitudo essentialis: qm: ut ait Saluator: Hæc
est uita æterna: ut cognoscãt te solum uerũ
Deum: & quẽ misisti Iesum Christũ. Hæc bea
titudo essentialis corona est aurea: qua oẽs
pariter coronabunt: quãq nõ equalis erit pcul
in oibus illa corona: qbusdã minus diuinã i
telligẽtibus essentiã: qbusdã magis. De uolun
tate uero dicẽdum id quod ait B. Augustin⁹
in libro de pfectiõe iustitiæ: dicẽs In plenitu
dine charitatis priæ pceptum illud iplebitur:
Diliges dñm Deum tuum ex toto corde tuo:
& ex tota aĩa tua: & ex tota mẽte tua: & ex oi-
bus uiribus tuis. Animæ igitur sanctorũ tres
hẽbunt dotes. s. uisionẽ: dilectionẽ: & fruitio-
nem. uerum corpora eorũdẽ quattuor dotes
ppetuo possidebũt. s. ipassibilitatẽ: subtilitatẽ:
agilitatẽ: ac leuitatẽ. Quas ubi alto psiderauerimus ingenio oẽm solis ac lunæ ac syderũ
maiestatẽ supare: tunc corpora nostra ẽt atq
ẽt intelligemus: fatebimur: pdicabim⁹. Null⁹
deinde sensus in nobis erit siue interior: siue
exterior: cuius actuum dulcedinẽ: suauitatẽ:
oblectatiõesq innumeras excogitare possim⁹.
Erunt tunc fantasmata purgatissima nil nisi
iocundũ ac diuinũ itellectui repsentãtia. Ocu
lus: auditus: odorat⁹: gustus ac tactus ppria
sentiẽtes obiecta miruminmodũ exultabunt.
Missam faciẽtes gloriã cælorũ q septẽpliciter
multiplicabit: pitiam inumerũ beatorũ: quo
tũ corpora uoces diuinas emittẽt ac odores
suauitatis æternæ: uisu pulcherrima tactuq
ineffabilia: qd de Corpore Christi Iesu Impa
toris æterni dicãtq agn⁹ erit lux atq ois de-
lectatio iexcogitata: gaudiũ & exultatio tot⁹
cælestis hierusalẽ. Porro: si filii Israel nõ pote
rãt itẽdere i faciẽ Moysi qa Deũ uiderat facie
ad faciẽ: quãta erit leticia tũc itẽdẽt b⁹ i faciẽ
Christi q De⁹ ẽ uer⁹. Verũ Martyres Christi q
p fide ac uoluntariæ mortẽ uiolẽtã subieiũt
aureola singulari donabũt. Est aũt aureola ue
luti parua corona ad diuinam aureæ: gaudiũ ac
cidentale ppetuũ p martyrii passiõe. Neq nõ
credim⁹ martyrũ cicatrices fulgore pclaris-
simo uelut solis radios æternæ uitæ locis oi
bus nõ fore splẽdidas Christo maxio teste: q
discipulis post resurrectionẽ suã ostẽdit ma
nus ac pedes: & latus: i bus cicatrices refulge
bãt. Qui ẽt ad uitã erudiunt multos nocte
dieq hũanarũ diuinarũq rerũ studiis uacãtes:
doctorat⁹ aureola insigniti peculiari gaudio
gestibunt. Virgines pariterq itactæ amore Xpi
pseuerarũt: uirginitatis aureola dõatæ letabũt.

Neq̧ deerunt milites utriusq̧ sexus qui fruct⁹ deferent ac manipulos operū grādi feruore dum spūs hos regeret attus collectos: Et alii qui lera tricesimum: alii sexagesimum: alii uero centesimum.

TALIBVS IGITVR tantisq̧ in æternum instructi muneribus Christus maximus Imperator Deus & homo: cui proximior erit Diua Mater intacta facie similis: pariq̧ ueluti gloria incedens: comitante inumera utriusq̧ sexus turba militū Imperii olim militantis eccliæ: clamātib⁹ btīssimis Spiritibus: sanct⁹: sanct⁹: sanctus dūs Deus exercitus: cæleste repetent hierusalē ppetuo demoraturi. O Fœlicissimū triūphum: O gloriam ineffabilē: quā oculus non uidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit. Parce lector igenue si dulcior hæc cōtēplatio disputationē me relinquere coegerit & Rhetoris more scribere. Latius aūt istec habent a diuinis Theologis: pcipue a. S. Thoma super quarto sententiarū. Igitur oēs quidē uidebunt Dei essentiam: in qua & fœlicitabūtur. par tamen non erit gloria omnium: siue essentialis: siue accidentalis. Et per hæc patet responsio ad obiecta.

Titulus decimus & ultimus de innouatione mundi sensibilis: in quo triumphantes uicerunt.

VLTIMO considerandum est de innouatione mundi sensibilis in quo triumphantes uicerunt. Erit uero huius cōsiderationis unica quæstio.

Vtrum post diem iudicii mundus sensibilis innouabitur. Quæstio Vnica.

AD hāc q̄stionem sic proceditur: Videtur q̧ post diem iudicii Mūdus sensibilis nō innouabitur: Primo qdē: Innouatio alteratio qdam est: Sed est impossibile uniuersum alterari: quia oē alterās reducitur ad aliquod alterās nō alteratū: quod nī secūdū locū mouet: quod nō est extra uniuersum ponere: ergo nō pōt esse q̧ mundus innouetur.

Præterea: Nouitas gloriæ in pmium datur creaturæ rationali: sed ubi nō est meritū non pōt esse pmium. Cum ergo creaturæ insensibiles nihil meruerint uider q̧ nō inouabunt.

Præterea: Si mundus innouabitur: pcipue erit pp cessationē motus cæli: sed nō est necesse catholico credere motū cæli cessaturū post diem iudicii: ut supra dictum est. Ergo nec necessario credere tenemur mundi innouationem futuram post diem Iudicii.

In oppositū est qd hētur Esaiæ. lxvi. Ecce ego creo nouos cælos & nouā terram: & nō erunt in memoria priora: Et nō ascendēt sup cor: sed gaudebitis & exultabitis usq̧ in sempiternū. Et Apoc. xxi. Vidi cælū nouū: & terrā nouā. Primū. n. cælum & prima terra abiit.

Respōdeo ad hanc q̄stionem ex. S. Thōa in quarto sniarum: & in quarto cōtra gētiles capl'o. ultimo: seqūtibus cōclusionib⁹. Prīa: Mundus sensibilis q componit secundum cōem sniam Astrologorū ac theologorū: pcipue. S. Thōæ ex decē cælis mobilib⁹: q̄tuor elemtis: ac specieb⁹ uariis ex illis cōpositis post diē iudicii inouabit: Probat: prio declarādo qd p inouationē significet: est aūt inouatio mūdi susceptio maioris influentiæ a diuina bonitate nō uariatis speciē corpoꝶ: sed addētis cuiusdā gloriæ pfectionē. Arguit ergo sic: Mūdus sensibilis statū hois pp quē factus fuit a Deo seq debet. sed factus fuit mundus sensibilis pp sustētationē uitæ corporalis hois: aut pp pfectum diuinæ cognitiōis: neutro āt tūc existēte hoie in fine suo homo egebit. ergo hoīs statum sequtur: q tunc inouatus erit. Hinc apl's ad Ro. octauo: ait. q̧ ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatē gl'iæ filiorum Dei.

Secunda conclusio: Remanēte substantia elemētoꝶ generabilia & corruptibilia destruētur. pbatur. Nā partes uniuersi essentiales sunt perpetuæ: & motus cæli cā est generabiliū & corruptibiliū: tūq cessabit: ut supra dictū fuit. Igitur hoie dēpto: oīa generabilia & corruptibilia destruētur. Cōsequētia tenet: Nā Aristoteles in ii. de generatiōe ait: In aīalibus & plantis & huiusmodi corporibus speciei ppetuitas nō cōseruatur: nisi secundū cōtinuationē motus cælestis. Præterea fine cessāte debet cessare id quod ē ad finē: sed aīalia & plante facta sunt ad aīalem uitā hois sustētandā: ut dicitur Ge. ix. Sicut olera uirēntia: dedi uobis oēm carnē. Sed post diē iudicii aīalis uita i hoie nō erit. Ergo nec generabilia ac corruptibilia remanere debēt.

Tertia pclusio. Lux corpo[rum] cælestiu[m] i[n] illa mundi inouatio[n]e augebitur Probatur: Mu[n]di inouatio fiet a Deo: ut manifestior fiat gloria Dei: Sed nunc gloria Dei cognoscim[us] in pulchritudine corpo[rum] cælestium: q[uae] p[re]cipue consistit in luce iuxta illud Ecclesiastici. xliii. Species cæli gloria stellarum. prima quoq[ue] patet Sapientiæ. xiii. A magnitudine speciei cognoscibiliter poterat Creator horum uideri. Igitur lux cæloru[m] augebitur Hinc Esaie. xxx. dicit: Erit lux lunæ sicut lux solis: & lux solis septempliciter. Quantitas uero huius lucis auctæ soli Deo cognita creditur.

Quarta co[n]clusio Corpora elementorum perficientur secundum claritatem secundu[m] modum suum, probatur: Nam in illa mundi innouatione spiritus inferiores accipient proprietates superioru[m]: sicut homines angelo[rum]. hoies n[on] erunt sicut Angeli Dei in cælis: sicut dicit Matth. xx. Igitur & corpora inferiora superio[rum] No[n] t[ame]n natura inferioris æquabit naturæ superioris. Ideo sc[un]d[u]m suu[m] modu[m] recipie[n]t lucem. Terra, n[am] ut dicitur: erit in superficie exteriori peruia sicut uitrum: aqua sicut Cristallus: aer ut cælum: ignis ut luminaria cæli. Hinc Apostol[us] primæ ad Cor. vii. inquit: Præterit figura huius mundi: q[uia] hæc species quæ nunc est cessabit: substantia uero remanebit.

Ad primum ergo dicendum est: q[uod] ratio illa procedit de agente naturali agente ex necessitate naturæ: sed ea quæ diuinitus fiunt procedunt ex libertate uoluntatis. Vnde De[us] sine aliqua sui imutatione potest nunc hoc uelle: nunc illud. Illa uero mundi inouatio a solo Deo efficietur.

Ad secondum dicendum: q[uod] q[uam]uis corpora insensibilia non meruerunt illam gloriam proprie loquendo: homo tamen meruit ut illa gloria toti uniuerso conferretur in q[uan]tum hoc cedit in augmentum gloriæ hominis: sicut aliquis homo meretur ut ornatioribus uestibus induatur: quem tamen ornatum nullo modo ipsa uestis meretur.

Ad tertium dicendum: q[uod] ut ex præhabitis patet: cogimur secundum diuinas litteras credere futuram mundi inouationem post diem iudicii: qua[m]uis qualitas illius: ut a Theologis enarratur: non cadat omnino sub Fide: Ad cuius exaltatione[m] tanta sint dicta de imperio militantis Ecclesiæ Christi Iesu Dei optimi: Maximi. Cui sit honor & imperiu[m] per infinita sæculorum sæcula. AMEN.

Iusiurandum Auctoris.

Testor Patrem: Filium: ac Spiritum sanctum unum uerumq[ue] Deum: Diuam Mariam Virginem Dei filii humanam carnem induti matrem intactam: Beatissimos omnes spiritus: sanctos Apostolo[rum] princ[i]pes Petru[m] & Paulum ac diuum Dominicum Patrem nostrum una cum tota curia cælesti: ac omni uirtute diuinitus concessa imperio militantis Ecclesiæ: me in scriptis meis intendere honorem Dei ac ecclesiæ: & ueritatem exprimere ut sentio: sincere & sine fictione: non temporalia sed æterna sperans. Quamobrem omnia submitto corrigenda ut christ[ianus] iustissimo Pontifici Romano catholico: ac iuxta sacras sanctiones electo: patribus itidem Ordinis prædicatoru[m]: in quo reperi: ut opinor: ueræ uitæ ac doctrinæ sanctum modum: ui[ros] tos ueridicos ac rectos: modo castigent nostra secundum doctrinam Angelici Doctoris. S. Thomæ de Aquino: relictis uniuersitatum aut aliquarum regionum paternis traditionibus. Et sic mihi intendenti benefaciat Deus. AMEN.

Finis Quarti & ultimi libri de imperio militantis Ecclesiæ Fratris Isidori de Isolanis Mediolane[n]sis sacri Ordinis prædicatorum: Lectoris Veronæ i[n] cœnobio. S. Anastasiæ: in die Sancti Iacobi Apostoli: idest. xxv. Iulii. M. D. XV.

Impressi uero Medilani de lic[enti]a habita a Reuerendo domino Othone Castilioneo tunc locum tenente Reuerendissimi D. Archiepiscopi. S. Mediolanensis Ecclesiæ: die xiiii. Octobris M. D. XVI. atq[ue] Venerandi patris fratris Lodouici de La[n]driano sacræ Theologiæ Bachalarii licentiati: Vicariiq[ue] Reuerendi Inquisitoris M[ediola]ni Ordinis Prædicatoru[m].

Modus viuendi Imperij militātis Ecclesiae.
Diuus Bernardus.

Bonam vitam ego puto. Bona facere:

Et mala pati. Et sic perseuerare vsq3 ad mortem.

Hec mando vobis: vt diligatis inuicem. Si mundus vos odit scitote q3 me priorē odio habuit.

Nō est seruus maior dño suo. Si me psequuti sunt: 7 vos persequentur. Jo.xv.

